

Uchwała Nr ~~XXXIX/502/13~~
Rady Miasta Knurów
z dnia ~~20 kwietnia~~ 2013 r.

w sprawie Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurów

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. ustawy o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz.594 z późniejszymi zmianami) oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz.647 z późniejszymi zmianami), na wniosek Prezydenta Miasta Knurów

RADA MIASTA KNURÓW
u c h w a ł a:

§ 1.

Zmianę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurów przyjętego przez Radę Miasta Knurów uchwałą Nr XLVI/678/10 z dnia 21 kwietnia 2010 r. w zakresie zgodnym z uchwałą nr XXXII/474/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurów.

§ 2.

Integralną częścią niniejszej uchwały są następujące załączniki:

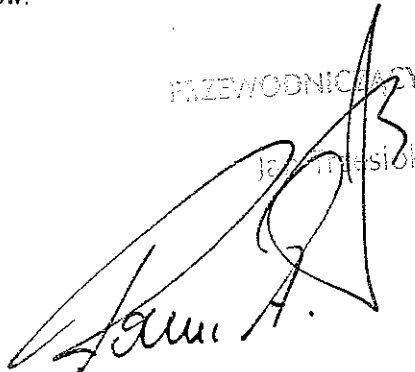
1. Załącznik nr 1 - tekst pt.: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurów” – Część „A” - Uwarunkowania rozwoju w formie tekstu ujednoliconego wraz z załącznikami graficznymi od Nr 1 do Nr 6 oraz aneksem pt. Uwarunkowania do zmiany studium i załącznikiem graficznym Nr 2/1: Uwarunkowania dla obszarów objętych zmianą określonych w uchwale nr XXXII/474/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013r.
2. Załącznik Nr 2 - tekst pt.: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurów” – Część „B” - Ustalenia studium w formie tekstu ujednoliconego wraz następującymi ujednoliconymi załącznikami graficznymi:
 - Nr 2A: Kierunki zagospodarowania przestrzennego;
 - Nr 2B: Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego;
 - Nr 2C: Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego;
 - Nr 2D: Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej;
 - Nr 2E: Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
3. Załącznik Nr 3 – Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do zmiany studium.

§ 3.

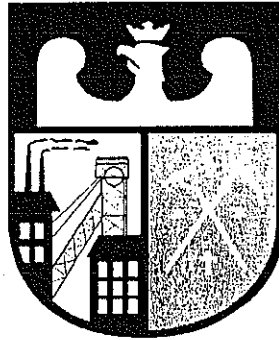
Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Knurów.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Jan Miesiok

MIASTO KNURÓW

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KNURÓW

Część „A” – UWARUNKOWANIA ROZWOJU

TEKST UJEDNOLICONY

Z

ANEKSEM: UWARUNKOWANIA DO ZMIANY STUDIUM
(REALIZACJA UCHWAŁY RADY MIASTA KNURÓW NR XXXII/474/13 Z DNIA 17 KWIETNIA 2013 R.)

Załącznik nr 1
do uchwały Nr ^{XXXIX/562/13} Rady Miasta Knurów z dnia ^{30 października} 2013 r.

Knurów, lipiec 2013r.

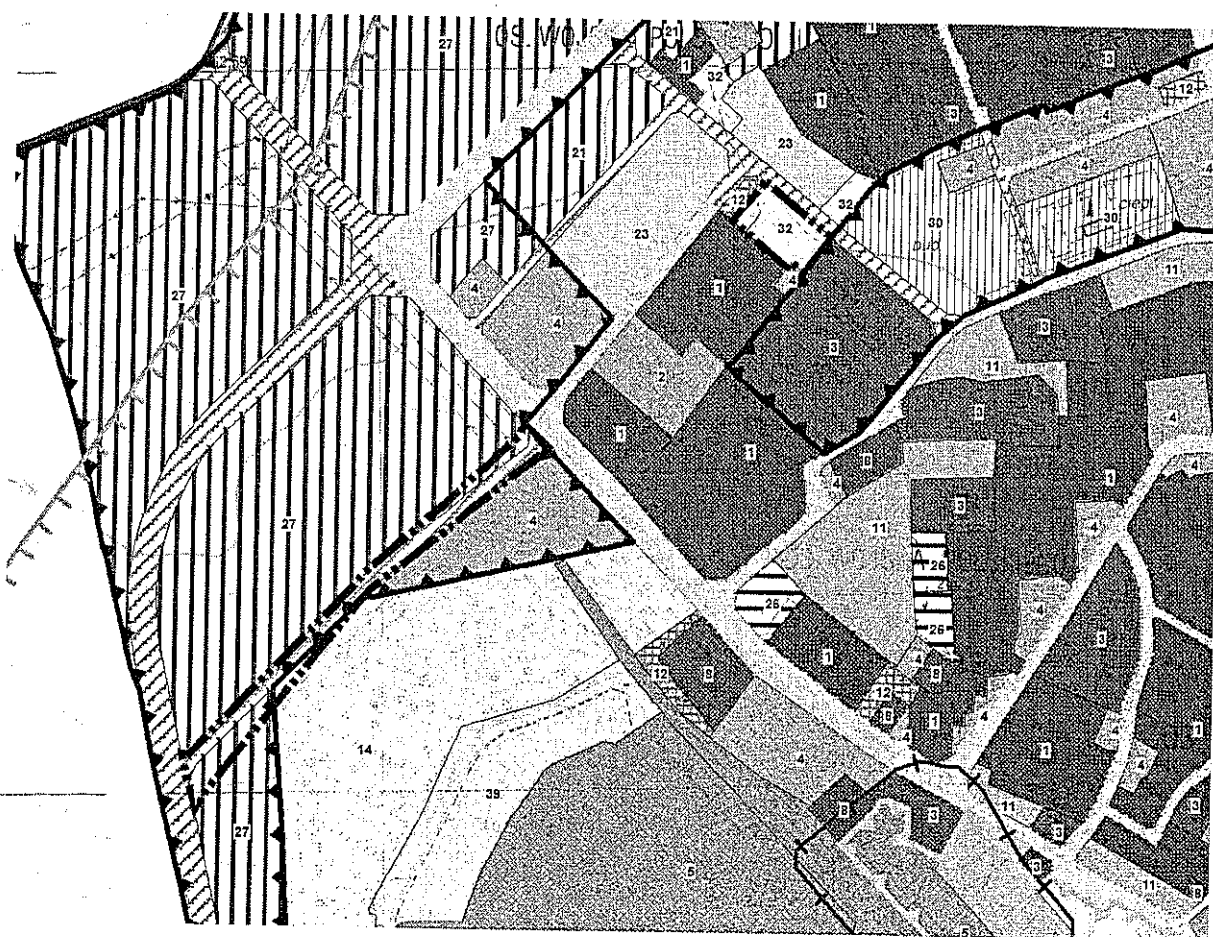
Spis treści:	Strona:	
Wprowadzenie		3
Rozdział 1 POŁOŻENIE I POZYCJA MIASTA W REGIONIE		5
Rozdział 2 ROZWÓJ I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA MIASTA		8
Rozdział 3 WARTOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU		10
Rozdział 4 GÓRNICTWO WĘGLA KAMIENNEGO, WODY, ZAGROŻENIA POWODZIOWE, OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH I SKŁADOWANIE ODPADÓW		11
Rozdział 5 ŚRODOWISKO KULTUROWE		16
Rozdział 6 LUDNOŚĆ; PROGNOZA DEMOGRAFICZNA		19
Rozdział 7 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA - JAKOŚĆ ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW		21
Rozdział 8 GOSPODARKA MIASTA		25
Rozdział 9 UKŁAD KOMUNIKACYJNY		27
Rozdział 10 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA		30
Rozdział 11 ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CEŁÓW PUBLICZNYCH		30
Rozdział 12 MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO		32
Rozdział 13 GŁÓWNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA		34
Rozdział 14 ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE		35
Rozdział 15 ANEKS: Uwarunkowania do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów sporządzonej w związku z uchwałą Rady Miasta Knurów Nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 roku		
Rozdział 16 AUTORZY OPRACOWANIA		39

WPROWADZENIE

Podstawę formalno-prawną sporządzenia zmiany studium, stanowią:

- 1) Uchwała nr XX/325/08 Rady Miasta Knurów z dnia 28 maja 2008r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- 2) Ustawa z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003r., poz. 717 z późniejszymi zmianami),
- 3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- 4) Ustawa z dnia 3.10.2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Podstawę sporządzenia kolejnej zmiany dokumentu wymienionego w pkt 1, jest Uchwała Nr XXXII/474/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Knurów. Obszary objęte przedmiotową zmianą przedstawiono poniżej na załączniku nr-2A – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

obszary zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów objęte Uchwałą Nr XXXII/474/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013 r.

Uwarunkowania dotyczące obszarów niniejszej zmiany wyróżnia się kolorem niebieskim i zamieszcza się w ROZDZIALE 15 Tekstu Ujednoliconego części „A”- Uwarunkowania rozwoju”, jako:

ANEKS: Uwarunkowania do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów sporządzanej w związku z uchwałą Rady Miasta Knurów Nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 roku „Aneks Uwarunkowań do zmiany studium” Rozdział 15.

Obowiązująca obecnie ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (w art. 27) dopuszcza i określa tryb sporządzenia zmiany studium.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu projektu studium (§ 8.1.)-ujednolicony projekt zmiany studium wyklada się do publicznego wglądu z wyróżnieniem projektowanej zmiany.

W związku z tym przyjęto, że zostanie sporządzony dokument składający się z części:

- A – Uwarunkowania rozwoju
- B – Tekst ustaleń zmiany studium
- C – Uzasadnienie przyjętych rozwiązań – synteza ustaleń studium.
- Odrębną część zmiany studium, stanowi dokumentacja prac planistycznych, która dokumentuje czynności formalno-prawne i merytoryczne całego procesu sporządzania zmiany studium.

Niniejszy dokument stanowi **syntezę** (skrócony zapis, w odniesieniu do zawartości części A - uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego) projektu zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów", sporządzanego jako realizację Uchwały nr XX/325/08 Rady Miasta Knurów z dnia 28 maja 2008r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Materiały tekstowe i graficzne do obecnie obowiązującego „Studium” – pozostają w Urzędzie Miasta Knurów do czasu przedstawienia przez górnictwo – programu eksploatacji w oparciu o koncesje po 2020 r.

W zmianie studium, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się uwarunkowania:

- wynikające w szczególności z: dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności: obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów odrębnych; lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe; obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy; obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji; obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej; obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową z uwagi na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej; kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej; obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania, wreszcie - obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa.

Załączniki graficzne w postaci map w skali 1:25 000 stanowią pomniejszenie map sporządzonych w skali 1:10 000. Wszystkie prace kartograficzne w ramach studium prowadzono w systemie komputerowym z wykorzystaniem podkładów rastrowych (mapa topograficzna) w skali 1:10 000.

Dokument ten nie stanowi przepisu gminnego, nie zastępuje miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i nie jest podstawą do wydania decyzji administracyjnych

Jest natomiast aktem kierownictwa wewnętrznego, określającym politykę przestrzenną gminy, zaś ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych po uchwaleniu studium oraz decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu muszą być spójne z polityką przestrzenną gminy określoną w studium.

Dokument podlega uchwaleniu przez Radę Miasta oraz opiniowaniu przez organy właściwe do uzgadniania i opiniowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych wojewódę, zarząd województwa i powiatu, prezydentów, burmistrzów i wójtów gmin sąsiednich oraz właściwe terytorialnie organa wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa w zakresie ich właściwości.

Przy sporządzaniu n/n części studium wykorzystano następujące materiały:

- 1) Strategia rozwoju Województwa Śląskiego przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego, uchwałą nr II/37/6/2002 z dnia 4 lipca 2005r.
- 2) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego. Obowiązuje od 10.08.2004r.
- 3) Strategia rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005-2020 r.
- 4) Strategia rozwoju Gminy Miasta Knurów - Regioplan S.Z o.o. Wrocław 10.01.2005r.
- 5) Program ochrony środowiska Powiatu Gliwickiego 2003-2015
- 6) Program ochrony środowiska Gminy Knurów- Beskidzki fundusz Ekorozwoju S.A. 06. 2004r.
- 7) Opracowanie ekofizjograficzne, dla całego obszaru Gminy Knurów – p/Pprzeds. Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza.
- 8) Obecnie obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Knurowa. Biuro Rozwoju Regionu Katowice – 1999r.
- 9) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wybrane uwarunkowania wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Śląskiego

Docelowy model sieci osadniczej województwa opiera się na układzie 4 aglomeracji miejskich: Aglomeracji Górnośląskiej stanowiącej centrum wiodącego obszaru metropolitalnego, o znaczeniu europejskim oraz Aglomeracji: Rybnickiej, Bielskiej i Częstochowskiej, które stanowią centra 3 dopełniających obszarów metropolitalnych.

Aglomeracja Górnośląska obejmuje 24 miasta: Katowice, Będzin, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice i Zabrze. Funkcjonalnie z aglomeracją powiązane są 3 ośrodki regionalne wspomagające jej rozwój: Pszczyna, Zawiercie i Lubliniec. Obszar Aglomeracji Górnośląskiej, stanowi obszar węzłowy polaryzacji rozwoju w skali regionalnej, decydujący o jej konkurencyjności w kraju i Europie. Miasta aglomeracji tworzą jedną zintegrowaną bezpośrednio powiązaniem i współzależną funkcjonalnie, gospodarczo i technicznie przestrzeń, w całości wymagającą skoncentrowanych działań rewitalizujących i restrukturyzujących. Służyć temu będzie otwarcie aglomeracji na otoczenie i jej powiązanie z innymi aglomeracjami województwa śląskiego oraz wielkimi metropoliami europejskimi. Wyrazem tych dążeń jest koncepcja wykreowania Europolu. Śląsko-Krakowskiego.

CZEŚĆ „A”

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ROZDZIAŁ 1.

POŁOŻENIE I POZYCJA MIASTA W REGIONIE

Położenie w strukturach administracyjnych i osadniczych; funkcje miasta.

Knurów, zajmujący powierzchnię 3422 ha, graniczy z pięcioma gminami: od północy z miastem Gliwice, od wschodu - z gminami Gieraltowice i Ornontowice, od południowo-wschodu i południa z miastem-gminą Czerwionka -Leszczyny, od zachodu - z gminą Pilchowice. Łączna długość granic miasta wynosi około 37,5 km; najdłuższą granicę posiada Knurów z miastem i gminą Czerwionka - Leszczyny (blisko 15,4 km), najkrótszą - z gminą Ornontowice (niespełna 600 m).

Istnieją rozbieżności w przebiegu granicy miasta. Najistotniejsza z nich dotyczy przebiegu granicy Knurowa z miastem Czerwionka na południe od terenów KWK Szczygłowice. Według granicy przekazanej przez Geodetę Wojewódzkiego w skład Knurowa wchodzi tu obszar o powierzchni 76 ha (głównie grunty orne oraz południowy fragment terenów kopalni Szczygłowice), położony na wschód od

Potoku Książenickiego. Nie znajduje to jednak potwierdzenia zarówno w ewidencji gruntów, jak i w publikowanych w Dzienniku Urzędowym rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących zmian granic gmin.

Knurów od 1 stycznia 1999r. wchodzi w skład powiatu gliwickiego ziemskiego w województwie śląskim. Powiat gliwicki, obejmujący gminy położone na zachodnim i południowym obrzeżu Gliwic, składa się z 8 jednostek samorządowych (gmin): miast Knurów i Pyskowice, miast-gmin Sośnicowice i Toszek oraz gmin Gierałtowice, Pilchowice, Rudziniec i Wielowieś.

Knurów pod względem potencjału ludnościowego stanowi w obrębie powiatu największy ośrodek, ponad dwukrotnie większy od następnych w kolejności Pyskowice oraz siedmiokrotnie większy od najłagodniej zaludnionej Wielowsi. Mieszkańcy Knuruwa stanowią blisko 35% ludności powiatu. Miasto wyróżnia się na tle powiatu, przy niewielkiej powierzchni, blisko pięciokrotnie mniejszej od największej pod tym względem gminy Rudziniec, także znaczną gęstością zaludnienia. Związki Knuruwa z gminami północnej części powiatu są stosunkowo słabe, zarówno ze względu na odmienną strukturę funkcjonalną, jak i brak bezpośrednich powiązań funkcjonalnych.

Powierzchnia i liczba ludności Knuruwa na tle gmin powiatu gliwickiego

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Odsetek powierzchni powiatu	Ludność (osoby)	Odsetek ludności powiatu	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)
Knurów	34.22	5.1	39000	34.0	1147
Gierałtowice	37.56	5.6	10639	9.3	283
Pilchowice	68.95	10.4	10140	8.9	147
Pyskowice	31.14	4.7	18144	15.8	583
Rudziniec	160.39	24.1	10851	9.5	67
Sośnicowice	116.54	17.5	8289	7.2	71
Toszek	99.77	15.0	11188	9.7	112
Wielowieś	116.18	17.4	6291	5.4	54
powiat gliwicki	664.75	100	114542	100	172

Pod względem dochodów budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca Knurów sytuuje się na czwartym miejscu wśród gmin powiatu gliwickiego, ustępując pod tym względem Gierałtowicom, a także między innymi sąsiednim Ornontowicom; dochody gminy są także wyraźnie mniejsze od średniej charakteryzującej wszystkie gminy byłego województwa katowickiego. Lepiej sytuacja przedstawia się jeśli wziąć pod uwagę jedynie wpływy z podatków i opłat lokalnych przypadające na jednego mieszkańca, pod tym względem Knurów ustępuje w powiecie gliwickim jedynie Gierałtowicom, zaś w porównaniu do średniej wojewódzkiej dochody te są wyraźnie większe, przewyższając także między innymi dochody Rybnika i Gliwic.

Knurów pełni rolę ośrodka usługowego dla gmin położonych na styku powiatu gliwickiego (Gierałtowice i Pilchowice), rybnickiego (miasto-gmina Czerwionka-Leszczyny) i mikołowskiego (Ornontowice). w początkowych wersjach podziału kraju na powiaty Knurów proponowany był jako ośrodek powiatowy dla tychże gmin.

Knurów dysponuje niektórymi wyspecjalizowanymi funkcjami, które oddziałują na sąsiednie jednostki; chodzi tu o funkcje z zakresu służby zdrowia, bezpieczeństwa publicznego oraz szkolnictwa średniego, a także w pewnej mierze - kultury. Przede wszystkim Knurów stanowi jednak duży ośrodek miejsc pracy w górnictwie, którego oddziaływanie dotyczy głównie obszarów położonych na południe, zachód i północ od miasta, sięgając po Rybnik, Rudy Raciborskie, Strzelce Opolskie oraz Wielowieś, zaś w kierunku wschodnim po Orzesze.

Możliwości Knuruwa w zakresie wywierania silniejszego i szerszego oddziaływania na okoliczne gminy są istotnie ograniczone poprzez położenie w bliskim sąsiedztwie ośrodków regionalnych i ponadregionalnych (przede wszystkim Gliwic, leżących w promieniu 10 km od miasta, a także Zabrze i Rybnika, położonych w odległości 15 km i Katowic, odległych od Knuruwa o 25 km).

Knurów pod względem funkcjonalnym ciąży wyraźnie do Gliwic, ośrodka o funkcjach regionalnych i w pewnym stopniu ponadregionalnych; pewne związki, wynikające głównie z dawnych powiązań administracyjnych posiada także z Rybnikiem, przy czym silniejsze są one dla Szczygłowic. Istniejące powiązania komunikacyjne w postaci połączeń autobusowej komunikacji publicznej także wskazują na najsilniejsze związki miasta z Gliwicami; miasto posiada bezpośrednie połączenia autobusowe także z: Zabrzem, Gierałtowicami, Ornontowicami, Orzeszem, Czerwionką-Leszczynami, Pilchowicami i Rybnikiem, a także z południową częścią Rudy Śląskiej (Hałęmba, Kochłowice) i Katowicami.

Według podziału województwa na jednostki funkcjonalno-przestrzenne, przyjętego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, Knurów wraz z miastem i gminą Czerwionka-Leszczyny, miastem Orzesze oraz gminami Ornontowice i Gierałtowice tworzy "wyodrębniony obszar zurbanizowany o dominującej funkcji górnictwa węgla kamiennego, charakteryzujący się koncentracją zagrożeń środowiska spowodowanych przede wszystkim eksploatacją tej kopaliny".

W studium województwa katowickiego obszar ten określa się jako problemowy w skali regionalnej, wymagający pilnego podjęcia działań naprawczych w sferze ekologicznej, gospodarczej oraz w zagospodarowaniu przestrzennym miast i gmin.

Powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne.

Przez Knurów przebiegają dwie drogi wojewódzkie IV klasy technicznej o przekrojach dwupasmowych,

- nr 921 relacji Zabrze - Przyszowice - Przerzycie - Rudy (ciąg ulic Dworcowa, Niepodległości, Rybnicka);
- nr 924 relacji Kuźnia Nieborowicka - Czerwionka - Żory (ul. Zwycięstwa).

Wymienione drogi wojewódzkie oraz niektóre inne ulice wylotowe łączą miejski układ uliczny z drogami krajowymi III klasy technicznej o przekrojach dwupasmowych:

- nr 78 relacji Gliwice - Rybnik - Chałupki (poprzez skrzyżowania DK nr 78 z DW nr 921 w Kuźni Nieborowickiej oraz w Bojkowie i Wilczy), przewidywaną do modernizacji w celu uzyskania parametrów co najmniej ulicy głównej

Przez obszar miasta bądź w jego bliskim sąsiedztwie prowadzą trasy dwóch autostrad:

- A-4 relacji zachód - wschód (Berlin - Wrocław - Katowice - Przemyśl - Kijów),
- A-1 relacji północ - południe (Gdańsk - Gliwice - Gorzyczki - Praga).

Drogi te mają zróżnicowany stopień zaawansowania prac projektowych i realizacyjnych: autostrada A-4 jest zrealizowana. Autostrada A-1 w rejonie Knurowa jest w trakcie realizacji.

Inwestycje drogowe wytworzą wokół miasta, w powiązaniu z istniejącą drogą krajową nr 78, bardzo korzystny obwodnicowy układ dróg o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, powiązanych poprzez węzły (Rybnicka, Knurów, Sośnica, Dębieńsko) z miejskim układem ulicznym.

Knurów jest zaopatrywany w energię elektryczną poprzez główne punkty zasilania z sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV z następujących kierunków:

- Wielopole i Sośnica poprzez GPZ Foch i Górnicza (północna część miasta),
- Halemba poprzez GPZ Aniołki (wschodnia część miasta),
- Wielopole i Halemba poprzez GPZ Szczygłowice w Szczygłowicach.

Dostawa gazu odbywa się poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe zasilane gazem wysokoprężnym z sieci wysokoparametrowej Krajowej Dyspozycji Gazu. Sieci gazu wysokoprężnego przebiegające z kierunku Gliwic i Gierałtowic zasilają stacje redukcyjno-pomiarowe w północno-wschodniej części miasta, sieci gazociągowe z kierunku południowo-zachodniego od strony gminy Piłchowice i z kierunku południowego od strony miasta Czerwionka-Leszczyny zasilają stację redukcyjno-pomiarową w Szczygłowicach.

Większa część miasta jest zasilana w wodę z wodociągu magistralnego GPW od strony miasta Czerwionka-Leszczyny. w dalszej przyszłości przewiduje się realizację wodociągu magistralnego relacji Knurów - Gliwice w ramach II etapu budowy wodociągu grupowego Dzieckowice.

Powiązania przyrodnicze

W regionalnym układzie przyrodniczym, biorąc pod uwagę decydujące o jego kształcie obszary chronione tworzące krajowy system obszarów chronionych, doliny rzeczne, kompleksy leśne oraz strefy wododziałów, Knurów jest położony na skraju Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich.

Kompleks lasów szczygłowickich zaliczany był w koncepcji Leśnego Pasa Ochronnego GOP do jednego z istotnych elementów owego układu; degradacja lasów eksploatacją górnictwem spowodowała jednak wyłączenie znacznej ich części z funkcji biologicznych. Knurów jest ponadto położony w bliskim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych lasów raciborskich i rybnickich.

W obrębie miasta występują dwa układy korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym:

- południkowy korytarz doliny Bierawki wraz z pasmem dolin Potoku Książenickiego i z Wilczy,
- równoleżnikowy korytarz, obejmujący kompleks lasów szczygłowickich z Potokiem Szczygłowickim i Potokiem z Bekszy.

Korytarz drugorzędny, o mniejszym potencjale biologicznym, tworzy pasmo terenów otwartych położone pomiędzy Knurowem i Bojkowem (poza granicami miasta), położone w znacznej mierze w strefie wododziału Bierawki - Kłodnicy, stanowiące obszar źródłiskowy Knurówki, Potoku Żernickiego, Potoku Gierałtowskiego i Potoku Cienka. Lokalne znaczenie ma korytarz ekologiczny Knurówki i Czarnawki.

Rzeźba terenu

Na duże urozmaicenie rzeźby terenu wpływa fakt, że Knurów leży w łagodnej niecce tektonicznej podkarpackiego zapadliska. Powierzchnia miasta nachylona jest zasadniczo w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim. Największym wzniesiem Knurowa jest wzgórze w północno-wschodniej części liczące 265 metrów n.p.m. Działalność kopalń ma też wpływ na ukształtowanie terenu. Najbardziej widoczne są hałdy w rejonie Szczygłowic. Dużym problemem są zapadliska, bagna i zalewiska bezodpływowe, stawy tworzące się w niektórych miejscach gminy – wszystko to jest efektem osiadania gruntu, spowodowanego eksploatacją węgla kamiennego.

ROZDZIAŁ 2

ROZWÓJ I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA MIASTA

Rozwój terytorialny miasta.

Historycznie rzecz ujmując, obecny obszar miasta składa się z trzech samodzielnych dawniej gmin: Knurowa, Krywałdu i Szczygłowic oraz fragmentów innych jednostek, włączonych do miasta w 1964, 1990 i 1992r. Połączenie trzech gmin w jeden organizm administracyjny nastąpiło 1 stycznia 1951r. wraz z przyznaniem Knurowowi praw miejskich [Dz.U. 51 poz. 472 z 1950: miasto powstaje z gminy Knurów (pow. Rybnik), od 1 stycznia 1951r. przyłączono gminę Szczygłowice z pow. Rybnik (Dz.U. jak wyżej)]. w chwili otrzymania praw miejskich obszar miasta wynosił 2853.3 ha.

W 1964r. włączono do miasta część gminy Wilcza (fragment wsi Wilcza Góra) o powierzchni 217.8 ha, w obrębie której zlokalizowano osiedle i część kopalni Szczygłowice. Obszar Knurowa zwiększył się tym samym do 3071 ha. Kolejne zmiany nastąpiły na początku lat 90., kiedy to włączono do Knurowa tereny o powierzchni 350.9 ha z gminy Pilchowice oraz z miasta Gliwice.

Główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i proces ich rozwoju.

Struktura osadnicza miasta składa się z historycznego i genetycznego punktu widzenia z trzech miejscowości: Knurowa, Krywałdu i Szczygłowic. Do końca XIXw. ich rozwój przebiegał w sposób ewolucyjny, poprzez powolne narastanie zabudowy typu zagrodowego w obrębie pierwotnych siedlisk wsi, stanowiących niewielkie jednostki osadnicze.

Pierwszym symptomem zmian wiejskiego charakteru obecnego obszaru miasta była budowa zakładu materiałów wybuchowych na pograniczu Szczygłowic i Krywałdu w latach 80. XIXw, pracującego głównie na potrzeby rozwijającego się górnictwa węgla kamiennego; spowodowało to powstanie odrębnej przestrzennej i funkcjonalnej jednostki osadniczej składającej się z zabudowy przemysłowej, usytuowanej w obrębie terenów leśnych oraz towarzyszącej jej kolonii robotniczej przy obecnej ul. Zwycięstwa. Istotną zmianę, zwłaszcza dla Knurowa, przyniosła jednak dopiero budowa w pierwszym dziesięcioleciu XXw. kopalni węgla kamiennego i towarzyszącej jej linii kolejowej Rzędówka - Gierałtówice. Podobną rolę odegrała dla południowej części miasta budowa kopalni w Szczygłowicach na przełomie lat 50 i 60.

W najbardziej generalnym podziale, biorącym pod uwagę istniejące i prognozowane skutki eksploatacji węgla kamiennego, obszar miasta dzieli się na dwie części:

- południową, której struktura funkcjonalno-przestrzenna kształtowana jest pod wpływem eksploatacji węgla kamiennego,
- północną, mieszczącą rdzeń miasta, w zasadzie wolną od negatywnych skutków eksploatacji węgla.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna południowej części miasta jest w znacznym stopniu w stanie przejściowym,

zmieniająca się dynamicznie pod wpływem skutków eksploatacji węgla kamiennego. Zmiany te polegają na przekształcaniach w strukturze zabudowy, układzie drogowo-ulicznym, sieci infrastruktury oraz elementów struktury przyrodniczej (zalewiska, wylesianie). Południowa część miasta (Szczygłowice, częściowo Krywałd) kształtuje się i będzie się kształtować pod przemożnym wpływem górnictwa. Prognozowane osiadania terenu i deponowanie odpadów spowodują rozwój terenów zdegradowanych. Najbardziej spektakularnym przykładem gwałtownych przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej są zmiany w rejonie ulicy Korfańskiego oraz w południowej części ZTS Krywałd-Erg, spowodowane silnymi osiadaniami terenu i powstaniem zalewisk.

Struktura urbanistyczna **północnej części Knuruwa** składa się z szeregu jednostek o różnej genezie i typach zabudowy:

- historycznego siedliska wsi Knurów, rozciągającego się wzdłuż doliny Knurówki,
- przedwojennych osiedli patronackich, związanych z kopalnią węgla kamiennego "Knurów",
- zabudowy powojennej, obejmującej: osiedle domków fińskich, zabudowę jednorodzinną, zabudowę osiedlową

wielorodzinną realizowaną stopniowo od lat 50. po czasy współczesne realizacje.

Pierwotną oś rozwoju północnej części miasta stanowi pasmo siedliska dawnej wsi rozciągające się wzdłuż doliny Potoku Knurowskiego (generalnie rzecz ujmując w kierunku wschód - zachód), a zwłaszcza ciąg ulic Ks. Kozielka - Niepodległości; lokalizacja kopalni na wschód od tego układu, a następnie szybów Foch na północ spowodowało ukształtowanie się osi urbanistycznej na kierunku północ - południe wzdłuż ulic Dworcowa - 1 Maja oraz Kopalniana - Szpitalna.

Proces rozwoju miasta w postaci zespołu osiedli patronackich "nałożonych" na starszy wiejski układ zabudowy, spowodował brak w strukturze Knuruwa placu (ryнку), stanowiącego przestrzeń wspólną, poprzez którą mieszkańcy identyfikują się z miastem; pewną namiastką tej przestrzeni jest fragment pierzejowej zabudowy ulicy Niepodległości na odcinku od skrzyżowania z ulicami Dworcowa i 1 Maja do nasypu linii kolejowej.

Pod względem genetycznym najstarsza część Knuruwa, związana z wiejskim okresem rozwoju miasta, stanowi silnie przekształconą, lecz wciąż czytelną łańcuchówkę o złożonej strukturze funkcjonalnej i właściwym dla tego typu zabudowy układem rozłogów pól. Historyczne siedlisko Knuruwa zamyka się pomiędzy ulicami: Ks. Kozielka i Niepodległości (wraz z krótkim odcinkiem ul. Dworcowej) oraz Wolności i Wilsona; oś siedliska stanowi Potok Knurówka.

Przełom w historii miasta stanowiła podjęta w 1902r. decyzja o budowie przez skarż pruski kopalni węgla kamiennego. Kopalnię "von Velsen" (późniejsza "Knurów") usytuowano we wschodniej części wsi na południe od drogi Gierałtowiec - Knurów (ul. Dworcowej), pomiędzy Czarnawką a północną granicą kompleksu lasów szczygłowickich. Wraz z kopalnią powstały między innymi linia kolejowa Rzędówka - Gierałtowiec oraz ulica Kopalniana, a przede wszystkim - zespoły kolonii robotniczych i urzędniczych, tworzących nowe, zwarte układy zabudowy; silnie rozwinęła się także zabudowa usługowa, której najistotniejszy element stanowi kompleks szpitalny Spółki Brackiej.

W ten sposób do końca lat 30. ukształtowała się zasadnicza część przedwojennej struktury funkcjonalno-przestrzennej Knuruwa, obejmującej dawną zabudowę wiejską oraz nową, typu miejskiego w postaci kamienic usytuowanych głównie wzdłuż ul. Niepodległości i Ks. Kozielka oraz zespołów zabudowy osiedlowej (kolonii robotniczych i urzędniczych), zlokalizowanych w sąsiedztwie kopalni i obiektów użyteczności publicznej (szpital, ratusz, kościół). We wschodniej części Knuruwa rozwinął się znaczny kompleks terenów przemysłowych, obejmujący kopalnię oraz koksownię, rozszerzający się stopniowo w kierunku wschodnim i południowym, już w obrębie terenów leśnych, powodując coraz większe cofanie się granicy lasu. Rozwój eksploatacji węgla kamiennego i zabudowy mieszkaniowej spowodował także powstanie terenów zdegradowanych powierzchniową eksploatacją piasku i gliny oraz składowisk odpadów pogórnich.

W okresie powojennym rozwój miasta skierował się w kierunku północnym, koncentrując się na terenach dawnego obszaru dworskiego pomiędzy ul. 1 Maja, Niepodległości i Szpitalną, a więc w rejonie o niewielkich wpływach eksploatacji górniczej. Zupełnie nowym elementem, wyraźnie odmiennym od dotychczasowej i późniejszej zabudowy było powstałe w latach 1946 - 1949r. osiedle domków fińskich, o regularnej zwartej zabudowie jednorodzinnej, zlokalizowanej na małych działkach. w sąsiedztwie tego zespołu rozwinęła się później (lata 60.) zabudowa jednorodzinna wzdłuż ulic Chrobrego i Paderewskiego oraz Broniewskiego.

Intensywny rozwój zabudowy osiedlowej nastąpił w początkach lat 60. na terenach położonych na północ od osiedla domków fińskich. w latach 1970 - 1982 zrealizowano Osiedle Tysiąclecia na południe od ul. Kosmonautów i 1 Maja, w rejonie ul. Kazimierza Wielkiego, Batorego, Łokietka i Sobieskiego. Kolejny etap rozwoju zabudowy osiedlowej tworzą powstałe w latach 1975 - 1985 na północ od ul. Kosmonautów Osiedle Wojska Polskiego i oraz zrealizowane w latach 1980 - 1990 Osiedle Wojska Polskiego II na północ od Alei Lipowej. w 1988r. rozpoczęto budowę osiedla Foch (Ziętka), obejmującego zróżnicowaną zabudowę wielo- i jednorodzinną.

W starej części Knuruwa następował stopniowy proces rozwoju zabudowy jednorodzinnej wzdłuż dróg łąkowych na zasadzie dogęszczania i zastępowania starej zabudowy zagrodowej bądź tworzenia nowych układów zabudowy (we wschodniej części miasta - rejon ul. Wolności, Dymka, Jęczmiennej i Łubinowej oraz na Farskich Polach, a także w części zachodniej - w rejonie ul. Wilsona i Rakoniewskiego).

Niekorzystny wpływ na możliwość rozwoju zabudowy jednorodzinnej zgodnie z zasadami ładu przestrzennego mają niewłaściwe parametry geometryczne działek gruntowych w rejonie ulic Rakoniewskiego-Wilsona oraz Ks. Kozielka, Dymka i Wolności. Istniejące tu podziały własnościowe,

stanowiące pozostałość łanowego układu pól w postaci długich i wąskich działek gruntowych, utrudniają tworzenie racjonalnych układów zabudowy i ulic dojazdowych.

Szczygłowice stanowiły pierwotnie niewielką wieś rozwiniętą w postaci luźnej łańcuchówki usytuowanej wzdłuż doliny Potoku Szczygłowickiego, zwłaszcza po jej południowej stronie (ulica Leśna), w mniejszym stopniu w rejonie ulicy Ligonja. Powstanie linii i stacji kolejowej w 1909r., przecinającej nasypem zabudowę wsi, spowodowało rozwój zabudowy mieszkaniowej w rejonie stacji i skrzyżowania dróg Czuchów - Krywałd (ul. Zwycięstwa) oraz Wilcza - Szczygłowice (ul. Korfantego).

Podobnie jak w przypadku Knuruwa, rewolucyjną zmianę w strukturze dzielnicy przyniosła budowa w latach 1957 - 1961 kopalni węgla kamiennego, usytuowanej na zachodnim obrzeżu Szczygłowic, na gruntach należących do gminy Wilcza. Kopalnię zlokalizowano na południe od doliny Potoku Książenickiego i drogi Wilcza Górna - Szczygłowice (Aleja Piastów - ul. Korfantego). Do czasu budowy kopalni obszar ten stanowił przykład wielkoprzestrzennej gospodarki rolnej z zespołem dworu z parkiem krajobrazowym w Wilczy Górnej (rejon obecnej ul. Parkowej) oraz folwarkami Anna oraz Wrzosi.

Budowa kopalni i towarzyszącego jej osiedla mieszkaniowego spowodowała niezwykle istotne zmiany w tej części miasta. Osiedle Szczygłowice, zbudowane w latach 1965-1985, prezentuje różne typy zabudowy, a szczupłość miejsca spowodowała dość gęstą i beładną zabudowę: składa się ona z części południowej, obejmującej w większości czteropiętrowe budynki mieszkalne położone na południe od Alei Piastów w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kopalni oraz z części północnej, tworzonej przez cztery budynki jedenastopiętrowe.

Działalność kopalni spowodowała szereg niezwykle istotnych zmian w użytkowaniu terenu: całkowitą degradację doliny Bierawki poprzez deponowanie w jej obrębie odpadów pogórnich, rozwój zalewisk i osadników. Silne osiadywanie terenu spowodowały powstanie zespołu zalewisk w rejonie ujścia Potoku Szczygłowickiego do Bierawki w rejonie ulicy Korfantego i Ligonja. Pociągnęło to za sobą likwidację istniejącej tu zabudowy (zachodnia część Starych Szczygłowic) oraz konieczność budowy nowej drogi (ul. Ligozy) łączącej Szczygłowice z pozostałą częścią miasta.

ROZDZIAŁ 3

WARTOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU

Południowo - zachodnia część miasta, położona na lewym brzegu Bierawki, silnie przekształcona przez działalność górnictw, znajduje się w obrębie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". w obszarze Parku Krajobrazowego znalazły się tereny zainwestowane osiedla mieszkaniowego w Szczygłowicach i KWK "Szczygłowice" oraz tereny zdegradowane (hałdy i osadniki). Harmonia krajobrazu oraz stosunki wodne tego obszaru są mocno zaburzone i zakłócone. Stopień przekształceń jest tak duży, że zadania ochronne wynikające z powołującego Park Krajobrazowy rozporządzenia wojewody katowickiego są praktycznie niewykonalne.

Z terenami zdegradowanymi w Szczygłowicach sąsiadują jednak bezpośrednio obszary o dużych walorach przyrodniczo - krajobrazowych, znajdujące się w obrębie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", częściowo w bezpośrednim sąsiedztwie miasta:

- **Dolina górnego odcinka Potoku Książenickiego** - elementy krajobrazowe obszaru to: łąki łąkowe, las łąkowy, meandrujący potok, wilgotne uroczyska z bogatą szatą roślinną, obszary mokradel; występują tu stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin: *Allium ursinum*, *Dentaria glandulosa*, *Veratrum lobelianum*; głównymi zagrożeniami obszaru jest przebudowa drzewostanu oraz tworzenie się niecek zapadliskowych wskutek eksploatacji węgla.
- **Dolina dolnego odcinka Potoku Książenickiego** - obejmująca rozlewisko powstałe wskutek osiadań terenu spowodowanych wydobywaniem węgla kamiennego i odwrócenia kierunku spadku koryta; wśród elementów krajobrazu wyróżniają się: obszary mokradel, łąg jesionowo - olszowy i należący do najrzadziej spotykanych oraz występujących na najmniejszych powierzchniach w skali całej Wyżyny Śląskiej podgórski łąg jesionowy, wilgotne uroczyska z bogatą szatą roślinną.

Poza wyżej opisanymi obszarami wyróżnić można w Knurowie i w bezpośrednim sąsiedztwie miasta stanowiska flory chronionej i rzadkie:

- w północnej części lasu szczygłowickich występują całkowicie chronione: listera jajowata i kruszczyk szerokolistny z rodziny storczykowatych oraz chroniona częściowo konwalia majowa;
- w dolinie Potoku Szczygłowickiego rośnie częściowo chroniona ciemniżyca zielona;
- rośliny chronione bez ścisłej lokalizacji ich stanowisk: wawrzynek wilczyłyko, storczyk szerokolistny, barwinek pospolity oraz widłak goździsty.

W obrębie doliny Potoku z Wilczy rośnie jedno drzewo (dąb szypułkowy) ujęte w rejestrze drzew pomnikowych Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody; ponadto występuje tu kilkanaście dębów o rozmiarach pozwalających uznać je za pomniki przyrody.

Rozwój zalewisk na terenie Knuruwa posiada również aspekt ekologiczny: w sytuacji powszechnego zaniku biotopów wodnych i podmokłych, formowanie się obszaru obfitującego w te środowiska może przyczynić się do zachowania ginącej gromady płazów. Między innymi z tego względu zalewiska powstałe w miejscach nie zagrażających bezpośrednio terenom zabudowanym i w obrębie których formują się stabilne misy jeziorne powinny zostać utrzymane.

Fauna i flora

W Knuruwie dominują państwowe lasy mieszane, które wchodzi w skład Leśnictwa Zacisze i są zarządzane przez Nadleśnictwo Rybnik[5]. Są one otoczone od strony zachodniej Nadleśnictwem Rudy Raciborskiej, od północy Nadleśnictwem Brynek i Rudziniec, od wschodu Nadleśnictwem Kobiór i Pszczyna, zaś od południowego-wschodu Nadleśnictwem Ustroń. Całość wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Lasy iglaste stanowią 61,5%, a liściaste 38,5% ich całkowitej powierzchni[5]. Przeważającymi gatunkami drzew są sosny, świerki, brzozy oraz dęby. w mieście występuje około 250 gatunków synantropijnych. Można tu znaleźć wiele okazów rzadkich i chronionych jak wawrzynek wilczelyko, konwalia majowa, ciemiężycy zielona oraz barwinek pospolity[5]. w Szczygłowicach znajduje się pojedynczy okaz dębu szypułkowego[5].

Obecnie niektóre tereny Knuruwa znajdują się na skraju Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. w rejonie górnego i dolnego odcinka Potoku Książenickiego znajdują się uroczyska, mokradła, łąki i rozlewiska wodne.

Gatunki zwierząt występujące w mieście:

ssaki: jelen, sarna, dzik, lis, wiewiórka, zając; pod ochroną: jeż zachodni i kret;

ptactwo: bażant, kuropatwa, myszółw zwyczajny, jastrząb gołębiarz, sokół, pustułka, sowa, uszatka, gawron, sroka, wrona siwa, sójka, bocian biały, dzięcioł, szpak, drozd, kos, sikorka, jaskółka, kukułka, wilga, szczygieł, gil, zięba, trznadel, drozd, kos;

ryby: lin, karaś, szczupak, okoń, płóc;

płazy i gady: ropucha, żaba; pod ochroną: zaskroniec, żmija zygzakowata.

ROZDZIAŁ 4

GÓRNICCTWO WĘGLA KAMIENNEGO, WODY, ZAGROŻENIA POWODZIOWE, OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH I SKŁADOWANIE ODPADÓW

Obszary i tereny górnicze kopalń węgla kamiennego; eksploatacja węgla.

Ze względu na bogate złoża węgla kamiennego cały obszar Knuruwa znajduje się w obrębie następujących obszarów górniczych: "Knurów", "Szczygłowice", "Dębieńsko", "Ornontowice I", "Sośnica III" oraz rezerwowego OG "Pilchowce I". Granice terenów górniczych kopalń działających w obrębie miasta pokrywają się generalnie z granicami obszarów górniczych; jedynie fragment OG "Pilchowce I" objęty jest terenem górniczym KWK "Knurów".

• Obszary górnicze kopalń węgla kamiennego:

Obszar górniczy	Powierzchnia (ha)	Odsetek powierzchni miasta (%)
Knurów (KWK Knurów)	2085,1	59,7
Szczygłowice (KWK Szczygłowice)	1083,5	31,0
Dębieńsko (KWK Dębieńsko)	250,9	7,2
Ornontowice I (KWK Budryk)	65,6	1,9
rezerwowo Pilchowice I (teren górniczy KWK Knurów)	5,7	0,15
Sośnica III (KWK Sośnica)	1,6	0,05
razem	3492,4	100

Eksploatację węgla kamiennego na obszarze Knurowa rozpoczęto w 1906 roku. Eksploatację prowadziły i nadal prowadzą: KWK "Knurów" od 1906 roku, KWK "Szczygłowice" od 1963 r. oraz KWK "Dębieńsko", "Sośnica" i "Budryk". Kopalnie "Knurów" i "Szczygłowice" prowadzą wydobywanie węgla na podstawie koncesji ważnych do 2020 roku. Udokumentowane zasoby pozwalają na eksploatację złóż także później.

KWK "Budryk" S.A. posiada koncesję na wydobywanie węgla w OG "Omontowice I" do 2019r. Eksploatacja planowana po 2010r. będzie miała wpływ na powierzchnię wschodniej, niewielkiej części Knurowa. KWK "Dębieńsko" prowadzi obecnie wydobywanie na południowy-wschód od Knurowa; roboty te zakończą się w 2000r., a ich wpływ na teren miasta będzie nieznaczny. KWK "Sośnica" nie przewiduje wydobywania w bezpośrednim sąsiedztwie Knurowa; jej wpływy obejmą jedynie niewielki skrawek użytków rolnych i będą znikome.

KWK "Knurów"

Obszar górniczy kopalni wynosi 38,49 km². Złoże stanowią utwory karbonu produktywnego tj: warstwy orzeskie, rudzkie, siodłowe i porębskie. Eksploatacja węgla prowadzona jest obecnie w pokładach warstw orzeskich i rudzkich.

Złoże charakteryzuje się intensywną tektoniką fałdowo-uskokową. Nachylenie warstw w złożu wynosi od 3° do 87° w rejonie fałdów. Zasoby bilansowe kopalni zostały oszacowane na 444 mln. ton. Aktualnie kopalnia zatrudnia 3460 pracowników z czego 2620 osoby to pracownicy dołwi. Średniodobowe wydobywanie w ilości 11500 ton uzyskiwane jest z trzech ścian, wyposażonych w nowoczesne kompleksy ścianowe.

W kopalni stosowane są następujące obudowy ścianowe: Fazos 12/28, Pioma 24/47, Tagor 12/35, Tagor 10/24, do urabiania węgla wykorzystuje się kombajny: KGS-500, KSW- 460N, KSW-475. W robotach przygotowawczych stosowany jest kombajn AM-50z. W ostatnich kilkunastu latach zakład jest gruntownie modernizowany, by do końca 2005 roku przekształcić się w kopalnię jednopółową (likwidacja Pola Foch) z jednym poziomem wydobywczym - 850 m. Prowadzone obecnie działania inwestycyjne skierowane są na uruchomienie odstawy urobku z poziomu 850 m, ukończenie prac modernizacyjnych szybu Jan oraz zakładu przerobczego na Polu Wschód. Na budowanym poziomie 850 m zostanie zastosowany taśmowy transport urobku wprost do zbiornika retencyjnego przy szybie Jan. Prace modernizacyjne zakładu przerobczego dotyczą płuczki mułowej, flotacji, obiegu wodno-mułowego, podstawowych ciągów technologicznych oraz automatyzacji tych procesów. Zakończenie wszystkich prac planowane jest na 2004 r. Prowadzone są również prace mające na celu udostępnienie pokładów z grupy warstw siodłowych w rejonie przekopu C8W. Zasoby operatywne w warstwach siodłowych oszacowano na 53 mln ton. Ogółem zasoby operatywne to prawie 130 mln ton węgla, co zapewnia eksploatację w kopalni na około 30 - 40 lat. w tym rejonie skupiona będzie eksploatacja w najbliższych latach. w planach perspektywicznych kopalni istotną rolę odgrywa ochrona środowiska naturalnego. w tym zakresie będą kontynuowane prace rekultywacyjne terenów Centralnego Składowiska Odpadów Górniczych, wykorzystania wód słonych do lokowania pyłów i odpadów poflotacyjnych w poziomych wyrobiskach, a także utylizacja tych wód w Zakładzie Odsalania "Dębieńsko". Trwają również prace przy budowie zakładowej oczyszczalni ścieków, której uruchomienie nastąpi w b.r. Szczególną uwagę poświęca się sprawom związanym z poprawą bezpieczeństwa pracy oraz działaniom profilaktycznym w tym zakresie. Od kilku lat realizowany jest w kopalni program zarządzania bezpieczeństwem. Działania te przyczyniły się do spadku ogólnej liczby wypadków w kopalni jak również do obniżenia się wskaźnika ciężkości wypadków.

KWK Szczygłowice

Obszar kopalni "Szczygłowice" położony jest w zachodniej części województwa śląskiego, pomiędzy Gliwicami, a Rybnikiem. Administracyjnie przynależy do Knurowa. Obejmuje południową jego część, część miasta Czerwionka - Leszczyny oraz część gminy Pilchowice. Powierzchnia obszaru górniczego wynosi 21,3 km². Obszar górniczy kopalni graniczy od północy i wschodu z obszarem górniczym kopalni "Knurów", od południowego-wschodu z Zakładem KWK "Dębieńsko" (w likwidacji), od południowego-zachodu z rejonem Paruszowiec, od zachodu i północnego-zachodu z rejonem Pilchowice.

Kopalnia "Szczygłowice" posiada kamienną strukturę udostępnienia złożeń, tzn. pokłady węgla są udostępnione na poziomach 350 m, 450 m, 650 m i 850 m wytycznymi, a następnie przeczniami. z podszybia każdego poziomu poprowadzona jest wytyczna po rozciągłości złożeń w kierunku wschodnim i zachodnim.

Obszar KWK "Szczygłowice" jest położony na zachodnim brzegu Niecki Główniej. Złoże tworzą dwa piętra strukturalne: dolne - karbońskie i górne - kenozoiczne (triasowo - trzeciorzędowo - czwartorzędowe).

W budowie złożeń dominują dwie charakterystyczne struktury: Nasunięcie Orłowskie i Fałd Knurowski.

W chwili obecnej prowadzone są roboty eksploatacyjne i przygotowawcze w następujących pokładach: 357/1, 401/1, 402, 403/1, 405/1, 407/2, 407/3, 415/2. Na poziomie 850 m drążona jest przecznica IIb, która udostępni partię złoża zalegającą w południowo- wschodniej części obszaru górniczego, umożliwi to eksploatację tego rejonu przez 30 lat.

Kopalnia posiada w pełni zabezpieczony front eksploatacyjny do wydobycia 11,8 tys. t/d (netto).

W kopalni stosowany jest ścianowy system eksploatacji z pełnym zawałem skał stropowych w odmianie podłużnej. Ściany w zależności od miąższości wyposaża się w następujące urządzenia:

- kombajny ścianowe typu: KSW-500, KSW-475, KSW-460,
- przenośniki ścianowe typu Rybnik: 295/842, 260/758, 255/758, długości do 250 m, a nawet 300 m (przykładem jest ściana XI w pokładzie 402)
- obudowa zmechanizowana typu: TAGOR-17/37 Poz, SZCZYGŁOWICE-18/43 Poz, FAZOS-12/28 POz-B, GLINIK-08/22 M-Pozk
- odstawa urobku realizowana jest przenośnikami taśmowymi: Gwarek-B1000, Pioma-1200S, Pioma-1200 BG, Pioma-B1000, Pioma-1000C .

Roboty przygotowawcze w przodkach węglowych i węglowo-kamiennych prowadzone są przy użyciu kombajnów chodnikowych typu AM-50, a także częściowo przy pomocy MW. Wyrobiska kamienne drążone są przy pomocy MW, z zastosowaniem ładowarek typu ŁBS i DBW.

Kopalnia posiada 670 mln ton zasobów bilansowych, z czego około 300 mln ton stanowią zasoby operatywne, przy czym potencjalne spełniające kryteria kopalni tzn. grubość pokładu powyżej 1,5m, nachylenie pokładu do 35°, zawartość popiołu do 25%, zawartość siarki do 1,5% i eksploatowane do poziomu 950m - wynoszą 136 mln ton.

Biorąc pod uwagę powyższe zasoby i roczne wydobycie kopalni na poziomie 2,8 mln ton, przewidywana żywotność kopalni wynosi 48 lat.

Zatrudnienie w kopalni "Szczygłowice". wynosi 3889 osób, w tym na dole kopalni 2870 osób.

Skutki eksploatacji węgla.

Eksploatacja w kopalniach "Knurów" i "Szczygłowice" prowadzona jest głównie systemem ścianowym na zawał, co powoduje duże osiadania powierzchni terenu. Poza nieeksploatowaną strefą na północno - zachodnim skraju Knuruwa, osiadanie w części północnej dochodziło do 4 m, natomiast w części wschodniej i południowej osiadanie terenu jest bardzo duże: w pięciu nieckach przekroczyło 10 m, a maksymalnie - w rejonie Centralnego Składowiska Odpadów Górniczych - 18 m.

Wskutek nierównomiernego wybierania i pozostawiania filarów ochronnych powstało kilka rejonów, gdzie w efekcie osiadania na powierzchni potworzyły się uskoki (progi). Zaburzone zostały stosunki hydrograficzne, co pociągnęło za sobą powstanie szeregu nowizn o dużych rozmiarach, szczególnie w północno - zachodniej części Szczygłowic i w rejonie Centralnego Składowiska Odpadów Górniczych. Zalewiska podlegają dynamicznym zmianom zasięgu i głębokości wskutek postępującego pogłębiania części istniejących niecek obniżeniowych, powstawania nowych oraz zmian położenia zwierciadła wód w na ogół płytkich zbiornikach, wywołanych zmiennością opadów i parowania. Poziom wody niektórych zalewisk utrzymywany jest w określonym przedziale za pomocą pomp lub kanałów odwadniających. Prowadzone są także prace pogłębiające koryto Bierawki w celu przywrócenia spadku rzeki i ograniczenia zasięgu zalewisk w jej dolinie.

Osiadania terenu - stan 1997r.:

	Osiadania terenu (m)									
	< 2	2 - 4	4 - 6	6 - 8	8 - 10	10 - 12	12 - 14	14 - 16	16 - 18	18 - 20
pow. (ha)	1334.1	632.7	530.2	280.8	205.7	121.1	52.5	28.5	15.5	5.9
% pow. miasta	39%	18.5%	15.5%	8.2%	6%	3.5%	1.5%	0.8%	0.4%	0.2%

W związku z planowaną eksploatacją pokładów węgla przewiduje się dalsze osiadanie terenu, które docelowo w sześciu nieckach ma wynosić od 16 do 26 m. Spowoduje to degradację powierzchni terenu na wielką skalę (V kategoria wpływów). z uwagi na dalsze zaburzenia elementów hydrografii powiększą się już istniejące zalewiska i powstaną nowe. Na granicy między nieckami osiadania, zwłaszcza wzdłuż fałdu knurowskiego, należy się liczyć z wystąpieniem dalszych deformacji nieciągłych, nawet powyżej 1 m.

Cała południowa część miasta wymagać będzie rekultywacji na dużą skalę wraz z przebudową ciągów komunikacyjnych i zabudowy. Innym efektem eksploatacji będzie koncentracja naprężeń wzdłuż brzegów terenów eksploatowanych i w filarach ochronnych, co może doprowadzić do gwałtownego wyzwiania się nagromadzonych naprężeń. Mniejsze efekty sejsmiczne mogą być wywoływane gromadzeniem się naprężeń pod Centralnym Składowiskiem Odpadów Górniczych.

Prognozowane osiadania terenu w okresie 1999 - 2020:

	Osiedlenia terenu (m)						
	< 2	2 - 4	4 - 6	6 - 8	8 - 10	10 - 12	12 - 14
pow. (ha)	1202.8	361.3	354.1	150.9	67.5	36.2	33.3
% pow. miasta	35.1%	10.6%	10.3%	4.4%	1.9%	1.1%	1.0%

Wody dołowe kopalń węgla kamiennego.

Wpływ na środowiska przyrodnicze Knurowa mają wody dołowe kopalń: "Knurów", "Szczygłowice" oraz "Dębieńsko" i "Budryk". Wody kopalni "Dębieńsko" zrzucane są do Bierawki powyżej Knurowa. w ich bilansie ujęte są wody zasolone dołowe KWK "Budryk", utylizowane w Zakładzie Odsalania Wód Dołowych.

Kopalnia "Szczygłowice" odprowadziła w 1997 roku do Bierawki 118 tys. m³ wody dołowej, tj. średnio 323 m³/dobę. Ładunek chlorków wyniósł 16763 kg/dobę, a siarczanów - 225 kg/dobę. Średnie stężenie chlorków w wodach zrzucanych do Bierawki wyniosło zatem 51910 mg/dm³ (norma dla ścieków odprowadzanych do wód i ziemi wynosi 1000 mg/dm³), a siarczanów 697 mg/dm³ (norma dopuszcza 500 mg/dm³). Stężenia izotopów radu mierzone między innymi w wodach Potoku Książenickiego poniżej zrzutu wody z kopalni oraz w Bierawce nie stwarzają zagrożenia dla środowiska naturalnego. Bardzo duże stężenia siarczanów (do 4000 mg/dm³) w badanych wodach zalewisk wskazują na ługowanie ich ze skały pływającej usypywanej na ich brzegach.

KWK "Knurów" wprowadza do wód powierzchniowych średnio 1985.3 m³/dobę wód dołowych z rejonu szybów Foch i średnio 322 m³/dobę z rejonu szybów głównych. Sumaryczne stężenie chlorków i siarczanów wynosi średnio 46850 mg/dm³ w osadniku 13/1974 i 7520 mg/dm³ w osadniku 9/74. Zawartość radu ²²⁶Ra wynosi 0,029 - 0,030 kBq/m³ w osadniku 13/1974 i 0,03 - 0,05 kBq/m³ w osadniku 9/74. Stężenie ²²⁸Ra wynosi odpowiednio: <0,05 i 0,005 - 0,021 kBq/m³. Ilości te są nieszkodliwe dla środowiska, należy jednak zwrócić uwagę na możliwość koncentrowania się radionuklidów w osadach dennych tych zbiorników.

KWK "Dębieńsko" wprowadza do Bierawki słodkie wody dołowe, przeciętnie 9000 m³/dobę oraz ścieki z Zakładu Odsalania Wód Dołowych w ilości średniej 3400 m³/dobę. Są to wody stosunkowo czyste, zwraca jednak uwagę wysoka zawartość amoniaku w wodach z Zakładu Odsalania. Wyniki badań wód uzyskane w kopalni "Szczygłowice" wskazują, że Bierawka opuszczając OG "Dębieńsko" niesie ładunek jonów Cl⁻ i SO₄²⁻ właściwy II klasie czystości wód, jednak dopływ zasolonych wód Potoku Czuchowskiego powoduje, że na teren Knurowa Bierawka wprowadza wody pozaklasowe pod względem zawartości obu jonów.

Ilość wód dołowych odprowadzanych do Bierawki przez KWK "Knurów" zmalała w stosunku do 1993 roku o ok. 11 %. poprzez uszczelnienie i izolację punktowych wypływów wody oraz zagospodarowanie ich z pyłami dymnicowymi, lokowanymi na dole kopalni. Stężenie chlorków i siarczanów zmalało o 19 % w wodach z szybów Foch i o ok. 4 % w wodach z szybów głównych.

KWK "Szczygłowice" ograniczyła ilość wód dołowych zrzucanych do Bierawki o ponad 35 % (zagospodarowano 59.6 tys. m³ wód dołowych zasolonych z pyłami dymnicowymi poprzez lokowanie ich na dole kopalni). Stężenie chlorków pozostało na poziomie zbliżonym do mierzonego w 1993 roku, natomiast stężenie siarczanów wzrosło o 55%.

Obie kopalnie ciągle jednak wprowadzają do wód powierzchniowych bardzo duże ładunki Cl⁻ i SO₄²⁻. Istniejące na terenie Knurowa zwałowiska są dodatkowym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych tymi substancjami, a w szczególności siarczanami.

Gromadzenie odpadów poprodukcyjnych w wielkiej ilości na Centralnym Składowisku Odpadów Górniczych oraz na składowiskach w Szczygłowicach może spowodować nagromadzenie się w zwałach dużych ilości kwasu siarkowego i jego przenikanie do wód powierzchniowych i podziemnych.

Wpływ górnictwa na wody podziemne.

Na obszarze Knurowa występują trzy poziomy wodonośne podporządkowane poziomom stratygraficznym: czwartorzędowy, trzeciorzędowy i karboński poziom wodonośny. Czwartorzędowy poziom wodonośny stanowi w zależności od miąższości utworów czwartorzędowych jeden lub więcej horyzontów wodonośnych. Horyzonty czwartorzędowe są mało wydajne ze względu na niewielką miąższość i ograniczone rozprzestrzenienie. Horyzonty wodne w utworach czwartorzędowych zasilane są przez infiltrujące opady atmosferyczne. w północnej części miasta oraz w rejonie doliny Bierawki zasobność czwartorzędowego poziomu wodonośnego jest nieco większa i stanowi on część Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych Doliny Odry, wykorzystywanych gospodarczo.

Z uwagi na zanieczyszczenie środowiska, duże zwalę odpadów pogórnich oraz zrzuty wód słonych do wód powierzchniowych z którymi mają łączność hydrauliczną, horyzonty wodonośne w utworach czwartorzędowych wykazują obecnie duży stopień zanieczyszczenia, choć nadal stanowią je wody słodkie o mineralizacji około 1 g/dm³. w miejscach, gdzie osiadanie powierzchni terenu spowodowało przecięcie horyzontu wód podziemnych, a powstałe zalewiska likwiduje się przez zasypywanie skałą płoną (dolina Bierawki), zawartość substancji rozpuszczonych jest kilkukrotnie większa.

Składowiska odpadów górniczych.

Wśród odpadów przemysłowych wytwarzanych w Knurowie około 99.9% stanowią odpady z górnictwa węgla kamiennego. KWK "Szczygłowice" w oparciu o uzgodnienia z Urzędem Miejskim przewiduje zdeponowanie w 4 rejonach rekultywacji o powierzchni 152 ha (Bierawka 1, Jagielnia - Ligozy - Zwycięstwa, Ligozia - Korfantego, Stara dolina potoku Wilcza) ok. 31.800 tys. ton skały płonnej do roku 2016.

Na Centralnym Składowisku Odpadów Górniczych w i etapie eksploatacji (1995 - 2003) przewiduje się zdeponowanie ok. 43.000 tys. ton odpadów. Większość lokowanych odpadów określa się jako gospodarcze wykorzystanie do niwelacji terenu w związku z jego sukcesywnym osiadaniem.

Centralne Składowisko Odpadów Górniczych zlokalizowane jest na południe od KWK "Knurów", częściowo w obrębie terenów leśnych Nadleśnictwa Rybnik. Na składowisku lokowana jest skała płonna z dołowych robót udostępniających złoża do eksploatacji oraz odpady z zakładów przeróbki mechanicznej węgla z kopalń Budryk, Dębieńsko, Knurów i Szczygłowice.

I etap realizacji Centralnego Składowiska obejmuje łącznie powierzchnię 317,35 ha przewidzianą do zajęcia pod odpady do 2003r. Docelowo przewiduje się zajęcie pod budowę Centralnego Składowiska powierzchni 437,3 ha. Pojemność składowiska została określona docelowo na 77 mln m³; zdeponowanie do końca I etapu 25.300 tys. m³ odpadów górniczych w stanie zagęszczonym wypełni projektowane składowisko w około 33 %. Można oszacować, że w latach 1995 - 1998 na Składowisku Centralnym nagromadzono około 15.000 tys. ton odpadów górniczych, zajmujących objętość około 7000 tys. m³ po zagęszczeniu.

W końcowej fazie eksploatacji przewiduje się rekultywację biologiczną składowiska, która przebiegać ma w dwóch etapach: I etap - zatrawienie powierzchni wierzchowiny i skarp składowiska wraz z odpowiednimi zabiegami agrotechnicznymi dla przyspieszenia procesów glebotwórczych, II etap - rekultywacja docelowa w kierunku leśnym.

Składowisko odpadów górniczych "Bierawka 1", o powierzchni 27 ha zlokalizowane jest na wchód od KWK "Szczygłowice", granicząc od zachodu z rzeką Bierawką. Nagromadzenie odpadów górniczych na składowisku wynosi 3.300 tys. ton, a docelowa pojemność rejonu rekultywacji około 4.500 tys. ton. Rocznie na tym terenie przewiduje się zdeponowanie 400 tys. ton odpadów górniczych. Aktualnie osiąga się docelową rzędną hałdy (250.0 do 270.0 m n.p.m.). Projekt rekultywacji składowiska przewiduje rekultywację techniczną, podwyższenie terenu zwalowiska przy zastosowaniu skały płonnej, a następnie rekultywację biologiczną poprzez zadarnianie i zalesianie zwalowiska.

Składowisko "Jagielnia" zlokalizowane jest pomiędzy ulicami Ligozy i Zwycięstwa na północny wschód od KWK "Szczygłowice", od strony zachodniej składowisko graniczy z obwałowaniem Bierawki. w południowo - wschodniej części składowiska usytuowane są nieczynne wysypiska odpadów komunalnych oraz zakładów "Krywałd-Erg", częściowo zabezpieczone powierzchniowo warstwą gruzu budowlanego. Na przedpolu skarpy wschodniej obwałowania rzeki Bierawki znajduje się zalewisko o głębokości ok. 5 m.

Rejon rekultywacji "Jagielnia" obejmuje powierzchnię 72 ha (łącznie ze składowiskiem), na której zdeponowano dotychczas 2.700 tys. ton odpadów górniczych. Pojemność docelowa tego rejonu określona jest na ok. 14.000 tys. ton, przy czym ilość odpadów zdeponowanych rocznie wyniesie 600 do 800 tys. ton.

Ustalono leśny kierunek rekultywacji z terminem jej przeprowadzenia do 2016r.

Składowisko "Bierawka 3" na terenie zdegradowanym eksploatacją górnictwem w rejonie ulic Ligozia - Korfantego, obejmującym powierzchnię około 45 ha, na której zdeponowano dotychczas 900 tys. ton odpadów górniczych. Docelowo przewiduje się rekultywację techniczną przy zastosowaniu ok. 13.000 tys. ton odpadów górniczych z KWK "Szczygłowice", przy czym rocznie lokować się będzie 500 do 750 tys. ton odpadów. Ustalono leśny kierunek rekultywacji z terminem jej przeprowadzenia do 2016r.

Stara dolina potoku Wilcza, obejmuje teren o powierzchni około 8 ha zlokalizowany na północ od Alei Piastów w Szczygłowicach. w ramach rekultywacji przewidziane jest docelowe ukształtowanie terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji górnictwa przy zastosowaniu skały płonnej. Dotychczas w tym rejonie zdeponowano 16 tys. ton tych odpadów, a docelowo przewiduje się ulokowanie 306 tys. ton. Ilość

odpadów przewidzianych do deponowania wynosi rocznie około 150 tys. ton. Ukształtowanie i zagospodarowanie terenu powinno zostać zakończone w 2000r.

Rejon projektowanej rekultywacji Zwycięstwa - Graniczna zlokalizowany jest na północ od ul. Granicznej w Szczygłowicach. Przewiduje się uzyskanie docelowej wysokości około 250 m n.p.m. Aktualnie brak jest szczegółowych danych dotyczących tego zamierzenia inwestycyjnego.

Zagrożenie powodziowe.

Pod względem hydrograficznym miasto znajduje się w położeniu wododziałowym w obrębie dwóch zlewni II rzędu: większa, zachodnia część miasta o powierzchni 2917,4 ha (około 85% obszaru Knuruwa), znajduje się w obrębie zlewni Bierawki, wschodnia - w zlewni Kłodnicy (przebieg działu wodnego jest niepewny). Obszar miasta wchodzący w skład zlewni Bierawki jest odwadniany przez uchodzące do Bierawki - Potok Knurowski z Czarnawką, Potok Szczygłowicki oraz Książenicki i z Wilczy; część wschodnia Knuruwa odwadniana jest przez sieć cieków stanowiących dopływy Potoku Beksza, uchodzącego poprzez Potok Chudowski do Kłodnicy.

Potok Knurowski (Knurówka), przepływający przez środkową część miasta został uregulowany i obwałowany na długości 1120 m (IV klasa wałów); powyżej odcinka obwałowanego ciek został ujęty w dwa kolektory, w odcinku źródłowym jest traktowany jako rów melioracyjny uregulowany.

Bierawka została uregulowana na całym odcinku i obwałowana na długości 1700 m - 2300 m (III klasa wałów), pozostały odcinek rzeki znajduje się pomiędzy wysokimi hałdowatami.

Z pozostałych cieków jedynie Potok Krywałdzki został uregulowany na krótkim odcinku w obrębie terenów Zakładów Chemicznych; pomiędzy Potokiem Książenickim i Potokiem Wilcza istnieje lewarowe połączenie.

W zlewni Bierawki nie występują kanały ulgi, poldery i suche zbiorniki, funkcjonuje natomiast sieć pompowni KWK "Szczygłowice", przerzucających wody z zalewisk i cieków do koryta Bierawki.

W związku z determinującym wpływem górnictwa na możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego Gmina w ramach sporządzania planów górniczych KWK "Szczygłowice" i "Knurów" podejmuje prace nad szczegółowym określeniem możliwości zalania istniejących i prognozowanych niecek obniżek terenowych. Występowanie terenów zalewowych określone jest w opracowaniu pt. „Studium warunków występowania zagrożenia i ochrona wód podziemnych na terenie powiatu gliwickiego”, wykonanego przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddz. Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnińskiego w Sosnowcu w 2008r.

Dla uniknięcia zagrożenia powodziowego określa się w „Studium” z zaleceniem wprowadzenia do planów miejscowych, następujące ustalenia:

Osuwanie się mas ziemnych:

Na obszarze Knuruwa tereny zagrożenia osuwaniem się mas ziemi występują w części południowej miasta (Szczygłowice) w obrębie powstałych w wyniku szkód górniczych obniżek terenów oraz w rejonie Centralnego Składowiska Odpadów Górniczych - co określone jest w opracowaniu pt. „Rejestr terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemi na terenie powiatu gliwickiego”, wykonanego w 2008r. przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddz. Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnińskiego w Sosnowcu w 2008r.

ROZDZIAŁ 5

ŚRODOWISKO KULTUROWE

Ogólna charakterystyka środowiska kulturowego.

Środowisko kulturowe Knuruwa, rozumiane jako zachowane materialne dziedzictwo przeszłości miasta, jest stosunkowo młode, związane z industrialnym okresem rozwoju miasta, jeśli pominąć wciąż czytelne, aczkolwiek silnie przekształcone siedlisko dawnej wsi. Najstarsze pozostałości wiejskiego okresu rozwoju Knuruwa skupiają się w dolinie Knurówki na północ od ul. 1 Maja; stanowią je przede wszystkim rejon silnie przekształconego dawnego dworu z niewielkim parkiem, a także stary cmentarz parafialny przy Alei Spacerowej. Ślady wiejskiego okresu rozwoju Knuruwa stanowią także nieliczne już siedliskowe zagrody w dolinie Knurówki oraz silnie przekształcony wtórnymi podziałami charakterystyczny dla wsi łańcuchowy układ działek siedliskowych. Pozostałości gospodarki wiejskiej - wielkoobszarowej zachowały się także w południowo-zachodniej części miasta w Szczygłowicach w postaci zdegradowanego założenia dworsko-parkowego Wilcza Górna.

Jak już zaznaczono, zdecydowanie większa część dziedzictwa kulturowego miasta ma stosunkowo nieodległą przeszłość i wiąże się z rozwojem przemysłu na obszarze Knuruwa. Chronologicznie rzecz ujmując najstarszy element tego okresu stanowi zespół zabudowy przemysłowo-mieszkańcовой zakładów Krywałd-Erg (Lignosa) z końca XIXw. oraz niektóre obiekty w Knurowie (część kamienic, budynek pomocniczy obecnej szkoły podstawowej nr 1). Nieco młodsze są obiekty związane z kopalnią Knurów i późniejszą koksownią: zabytki techniki, osiedla patronackie, obiekty użyteczności publicznej (szpital, przedszkole, szkoła podstawowa, apteka, poczta, hotel i nieco późniejsze - ratusz i kościół parafialny).

Materiałne dziedzictwo kulturowe miasta egzystuje w trudnych warunkach silnego wpływu eksploatacji górniczej oraz skutków zaniedbań i nonszalancji w postępowaniu z obiektami o cechach zabytkowych w minionych dziesięcioleciach.

Osiedla patronackie, a także inne obiekty, ze względu na swój stosunkowo młody wiek i często - niedostrzeganie ich walorów, nie stanowiły przedmiotu szczególnej troski. Najbardziej jaskrawym przykładem tego typu praktyk jest bezceremonialne oszpecenie założenia szpitalnego zrealizowaną w początku lat 80. dobudową do głównego budynku szpitala w postaci rażąco dysharmonijnego pawilonu szpitalnego. Osiedle III Kolonia, cechujące się wybitnymi w skali regionu walorami urbanistyczno-architektonicznymi, doprowadzone zostało do stanu zapaści cywilizacyjnej na skutek braku remontów i modernizacji zabudowy, dróg i infrastruktury technicznej.

Wspomniane skutki eksploatacji górniczej największe straty spowodowały w zabudowie zespołu osiedla przyfabrycznego w Krywałdzie (m.in. wyburzenie kasyna), sytuacja ta będzie się pogłębiać na skutek prognozowanych osiadań terenu w tym rejonie, powodując coraz większą degradację istniejącej zabudowy, w tym w szczególności najbardziej cennego obiektu - budynku dyrekcji zakładów Krywałd-Erg.

W najlepszym stanie technicznym znajdują się zabytkowe obiekty położone poza największymi skutkami eksploatacji węgla, a jednocześnie pełniące funkcje usługowe, a także - w większości - domy prywatne oraz te, w stosunku do których podjęto działania rewaloryzacyjne (budynek gazowni, budynek pomocniczy szkoły podstawowej w Krywałdzie).

Historia miasta

Na przestrzeni wieków losy Knuruwa toczyły się podobnie jak całego Górnego Śląska, który przechodząc z rąk do rąk ostatecznie po wojnach śląskich znalazł się w granicach Królestwa Pruskiego. Jednym z najstarszych obiektów zachowanych z tego okresu jest XVI-wieczny drewniany kościół pw. św. Wawrzyńca (znajdujący się obecnie w Chorzowie). Na oryginalny wystrój kościółka składały się między innymi cenne rzeźby św. Anny Samotrzeciej, św. Wawrzyńca oraz Pięknej Madonny z Knuruwa. Szczególnie ta ostatnia, powstała około 1420 roku, jest obok Madonny z Kruźlowej jedną z najwspanialszych w Polsce rzeźb przedstawiających średniowieczne Madonny. Obecnie wszystkie knurowskie figury można podziwiać w Muzeum Archidiecezjalnym w Katowicach.

Zasadnicze zmiany w historii miejscowości przyniósł wiek XIX, związany z procesem industrializacji. Knurów z osady typowo wiejskiej przekształcił się w ośrodek przemysłowy. Dotychczasowa zabudowa siedliskowa wzbogacona została nowymi obiektami. Na ich tle wyróżniał się wybudowany w poł. XIX wieku na terenie dóbr rycerskich dwór wraz ze stawem. Obecnie mieści się w nim siedziba NOT i Izby Tradycji KWK Knurów przy ul. Dworcowej. Dynamiczny rozwój górnictwa i rosnące zapotrzebowanie na materiał strzelniczy przyczynił się do powstania w 1875 r. pierwszej fabryki – prochowni na Krywałdzie. Obecnie jedynymi śladami po dawnej świetności zakładu funkcjonującego przez ponad 120 lat pod nazwą Lignose, a później Krywałd ERG jest okazały budynek dyrekcji, neogotycka kapliczka św. Barbary przy ul. Zwycięstwa oraz kościół parafialny pw. św. Antoniego, który mieści się w budynku dawnej cechowni.

Gwałtowny rozwój Knuruwa przypada na przełom XIX i XX wieku, kiedy to w wyniku odkrycia bogatych złóż węgla kamiennego podjęto decyzję o budowie koksowni oraz kopalni. Dzięki temu w latach 1900-1921 w północno-wschodniej części Knuruwa powstały cztery kolonie dla urzędników i robotników. Są to unikatowe w skali kraju przykłady tzw. osiedli patronackich, wznoszonych w sąsiedztwie macierzystych zakładów pracy. Twórcą i projektantem knurowskich kolonii był światowej sławy urbanista Karl Henrici. Zespoły te odznaczały się regularnością i geometrycznością układu. Do dziś obiekty te zresztą zachowały swój odrębny charakter od reszty miasta wyróżniając się cechami wiejskiej zabudowy z dużą ilością zieleni. Typowym tego przykładem jest np.: III Kolonia w rejonie ul. Dworcowej, Słoniny i sąsiednich. Poza domami mieszkalnymi sukcesywnie rozbudowano infrastrukturę towarzyszącą. Urukowano w 1908 roku pierwszą linię kolejową, w 1912 roku powstał jeden z najbardziej charakterystycznych budynków – Lecznica Spółki Brackiej (obecnie szpital miejski przy ul. Niepodległości). w rejonie ulic Niepodległości i 1 Maja wzniesiono kilkanaście, w większości

modernistycznych kamienic, w latach 1928-1929 wybudowano także ratusz miejski. w pobliżu ul. Dworcowej warto ponadto zwrócić uwagę na odnowioną kapliczkę św. Jana Nepomucena ufundowaną w 1919 roku oraz kościół pw. św. Cyryla i Metodego z oryginalnym wystrojem projektu Henryka Burzca – rzeźbiarza z Zakopanego.

Agresja hitlerowska rozpoczęła się w piątek 1 września 1939 roku o godz. 5.00, kiedy to oddziały niemieckie przekroczyły granicę polską od strony Szywałdu i zajęły Knurów broniący przez byłych powstańców śląskich. Od strony Nieborowic, Niemcy wkroczyli do Krywałdu i Szczygłowic. Granicy Polski na odcinku knurowskim bronił II batalion OOP. II i II kompanią dowodzili bracia Ryszard i Feliks Michalscy. Samoloty niemieckie ostrzelały m.in. kościół i teren fabryki "Lignoza" w Krywałdzie. Zginęło czterech polskich żołnierzy, w tym dowódca Feliks Michalski, którego pomnik można podziwiać przy Miejskiej Szkole Podstawowej nr 3 przy ul. Michalskiego.

Okres powojenny przynosi miastu dalszy rozwój związany z rozbudową przemysłu, uruchomieniem w 1961 w Szczygłowicach drugiej kopalni oraz tworzeniem nowych osiedli mieszkaniowych.

Ochrona obszarów i obiektów posiadających wartość kulturową

- 1) W obrębie Knurowa nie występują obszary i obiekty objęte ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prowadzone przez Służbę Ochrony Zabytków w rejestrze zabytków na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23. 07. 2003r.
- 2) Określa się obiekty objęte ochroną konserwatorską prawem miejscowym (ustalone w tekstach i rysunkach obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego):

Lp.	Adres	Określenie	Rok powstania
1	Aleja Spacerowa	krzyż cmentarny, kamienny	1895
2	Stawowa	kościół parafialny	XIX wiek
3	Dworcowa 39	krzyż przydrożny "Boża Męka", murowany	1868
4	Dworcowa 5	kapliczka przydrożna, murowana	1909
5	Ks. Kozielka 27	krzyż przydrożny, kamienny	1904
6	1 Maja	krzyż cmentarny, kamienny	1913
7	1 Maja 7	dawny hotel wraz z salą widowiskową	Pocz. XX w.
8	Niepodległości	kościół parafialny p.w. śś. Cyryla i Metodego	1937-1947
9	Niepodległości 10, 12, 14, 16, 18, 19, 21, 25	kamienica	pocz. XX w.
10	Niepodległości 120	dawny zajazd - obiekt wyburzony	około 1920
11	Niepodległości 3, 7 i 11	Budynek użyteczności publicznej	pierwsze ćwierćwiecze XX w.
12	Niepodległości 6-8	zespół szpitala miejskiego	
13	Ogana/Niepodległości	budynki przedszkola	pierwsze ćwierćwiecze XX w.
14	Powstańców Śląskich 5	krzyż przydrożny, kamienny	1908
15	Rybnicka 66	krzyż przydrożny, drewniany	1905
16	Szpitalna	zespół zabudowy szybu Foch w Polu Zachód KWK Knurów: (nadszybie, wieża wyciągowa, sprzężarkownia, dawna rozdzielnia, portiernia, maszynownia i sortownia).	1914-1919
17	Wilsona 91	krzyż przydrożny, kamienny	1908
18	Zwycięstwa	kapliczka	
19	Zwycięstwa 14	figura św. Jana Nepomucena, kamienna	około 1910
20	Zwycięstwa 47	kapliczka p.w. św. Barbary, murowana	1889
21	Zwycięstwa 66	krzyż przydrożny, kamienny	1910
22	1-go Maja nr. 6	budynek	pocz. XX w.
23	Wolności Nr 39 i 41,	zespół zabudowy wielorodzinnej	1900-1915

ROZDZIAŁ 6

LUDNOŚĆ. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Prognoza demograficzna wykonana w ramach studium 1999 jest prognozą biologiczną, ukazującą spodziewane zmiany w liczbie ogólnej oraz strukturze wieku mieszkańców miasta wskutek ruchu naturalnego ludności. Pominęto w niej wpływ na demografię miasta bilansu wymiany migracyjnej, bowiem dla gmin liczących mniej niż 100 tys. mieszkańców wykonywanie prognoz pomigracyjnych metodami statystycznymi obciążone jest zbyt wysokim błędem.

Prognoza została opracowana jako średnioterminowa, siedemnastoletnia, z pośrednimi przekrojami czasowymi co 5 lat, w dwóch wariantach (zwanym umownie pesymistycznym - A i optymistycznym - B), opartych na różnym poziomie współczynnika płodności.

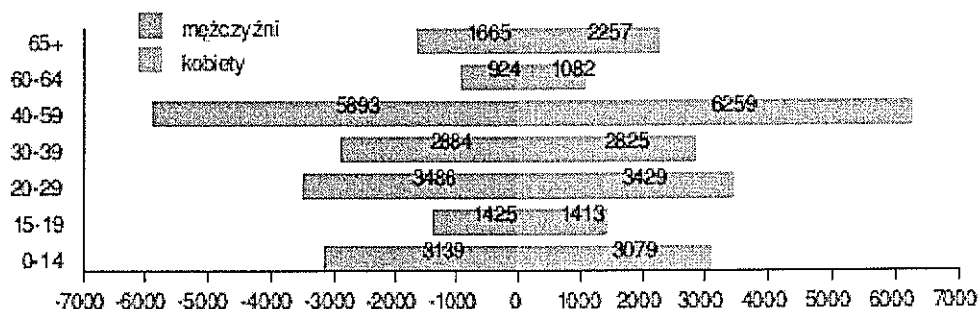
Liczba ludności Knuruwa, niezależnie od wariantu prognozy, będzie maleć co najmniej do roku 2010-2011. Według wariantu pesymistycznego największy przyrost wystąpi w pierwszych latach prognozy, kształtując się na poziomie 80-90 osób rocznie, zaś według wariantu optymistycznego liczba ludności najbardziej dynamicznie wzrastać będzie w latach 2003-2008 - corocznie o 200 osób. w ostatnim pięcioletnim okresie prognozy zmiany liczebności społeczności miasta uzależnione będą od zachowań prokreacyjnych kobiet, głównie z grupy 20-24 lata; zgodnie z wariantem pesymistycznym należy liczyć się z niewielkim spadkiem liczby ludności, natomiast wariant optymistyczny zakłada dalszy, lecz gwałtownie zmniejszający się przyrost, który zaniknie około roku 2016-2017.

Wynik prognozy jest skutkiem korzystnych dla liczby urodzeń przesunięć w strukturze wieku, które nastąpią w najbliższych latach. w związku z tym, pomimo stopniowego starzenia się społeczeństwa miasta (za czym postępuje wzrastająca liczba zgonów w całym okresie prognozy), liczba urodzeń będzie wzrastać w stopniu wystarczającym dla utrzymania dodatniego wskaźnika przyrostu naturalnego.

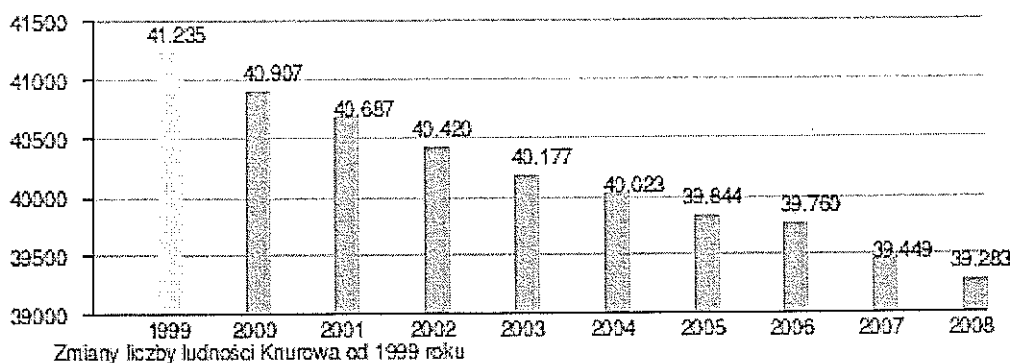
Według wariantu pesymistycznego (A) zaludnienie Knuruwa osiągnie najwyższy poziom w roku 2011 - nieco ponad **43,0 tys.** osób, z kolei zgodnie z wariantem optymistycznym (B) liczba ludności w prognozowanym okresie osiągnie maksimum w roku 2015 na poziomie **45.2 tys.** osób (przyrost w okresie prognozy - 5,8%). Przyjęte w 1999r. prognozy nie sprawdzają się. Knurów liczy obecnie ok. 39,0 tys. mieszkańców.

Demografia

Największy przyrost ludności Knuruwa zanotował w 1999 roku. Po tym okresie liczba mieszkańców miasta zaczęła drastycznie maleć.

Knurów – struktura płci i wieku wg GUS (BDR, rok 2006)

Liczba mieszkańców stałych w latach 1998-2015 - prognoza

Rok	Liczba ludności stale zamieszkałej									
	Knurów (razem)		Knurów Wschód		Knurów Zachód		Szczygłowice		Osiedle Wojska Polskiego	
	wariant A	wariant B	wariant A	wariant B	wariant A	wariant B	wariant A	wariant B	wariant A	wariant B
1998	42747		6369		15879		6925		13574	
2000	42935	42980	6365	6365	15930	15925	6940	6950	13720	13725
2005	43350	43870	6295	6375	15925	16105	7000	7080	14145	14340
2010	43605	44810	6235	6395	15870	16280	7000	7170	14530	14990
2015	43470	45235	6190	6450	15630	16225	6945	7235	14700	15360

Roczna liczba **urodzeń** w mieście będzie przez najbliższe lata wzrastać, osiągając najwyższy poziom w roku 2007 (wariant pesymistyczny - ponad 450 urodzeń, wariant optymistyczny - ponad 590). w latach następnych liczba urodzeń będzie systematycznie zmniejszać się, by w roku 2011 osiągnąć poziom 380 urodzeń (wariant pesymistyczny) - 485 (wariant optymistyczny). Łączna liczba urodzeń w całym okresie prognozy wyniesie w zależności od wariantu prognozy od blisko 6500 do ponad 8000.

Umieralność wykazywać będzie tendencję wzrostową w całym prognozowanym okresie, co związane jest z procesem osiągania demograficznej dojrzałości przez populację mieszkańców Knurowa. Łączna liczba zgonów w okresie prognozy wyniesie niespełna 6000 osób. Roczna liczba zgonów osiągnie poziom: w roku 2005 - ponad 365, w roku 2010 - 410, w roku 2015 - 455. w latach następnych należy liczyć się z dalszym pogłębianiem tego procesu.

Przyrost naturalny w zależności od wariantu prognozy będzie miał różne tendencje. Łącznie, w prognozowanym okresie należy liczyć się z przyrostem ludności od 700 (wariant A) do 2450 osób (wariant B). Według wariantu pesymistycznego, zakładającego niski poziom urodzeń, do roku 2011 przyrost naturalny będzie miał wartości dodatnie, lecz stale malejące, zaś później będzie ujemny. Wariant optymistyczny kształtuje go w całym okresie prognozy w zakresie wartości dodatnich, przy czym do lat 2005-2006 będzie miał tendencję zwykłą (do poziomu nieco powyżej 200 osób), później będzie zdecydowanie małą, osiągając w roku 2015 poziom bliski 0.

Zróżnicowanie zmian poziomu zaludnienia w jednostkach prognostycznych -

- W obrębie jednostek prognostycznych Knurów Wschód i Knurów Zachód liczba ludności będzie ulegać niewielkim zmianom: dla roku 2015 wariant pesymistyczny przewiduje obniżenie się wielkości populacji do poziomu 97-98 punktów w porównaniu z rokiem 1998, natomiast wariant optymistyczny zakłada przyrost na poziomie 1-2 punktów;

- W Szczygłowicach zaludnienie będzie kształtowało się w sposób dość zróżnicowany zależnie od wariantu prognozy: według wariantu pesymistycznego, determinującego niewielkie roczne zmiany liczby mieszkańców, poziom zaludnienia osiągnie maksymalną wielkość na poziomie 7000 osób w latach 2006-2011, zaś zgodnie z wariantem optymistycznym liczba mieszkańców będzie tu wzrastać w całym okresie prognozy, osiągając w roku 2015 ponad 7200 osób (przyrost o około 4%);

- Osiedle Wojska Polskiego cechować się będzie najwyższą dynamiką wzrostu zaludnienia, rosnącego w obu wariantach w całym okresie prognozy: wariant pesymistyczny zakłada przyrost ludności o ponad 1100 osób (o 8,3% w stosunku do roku 1998), do poziomu 14700 osób, przy czym aż do roku 2009 będzie on wynosił 75-80 osób rocznie; wariant optymistyczny daje przyrost ludności o blisko 5%

większy, do poziomu około 15350 osób, najwyższy w latach 2004-2008, kiedy to rocznie powinno przybywać ponad 120 osób; procesy demograficzne w Osiedlu Wojska Polskiego będą miały decydujący wpływ na zmiany ludnościowe w całym mieście.

Dla porównania prognoza demograficzna (biologiczna), sporządzona w ramach studium zagospodarowania przestrzennego województwa katowickiego przewiduje następujące zmiany liczby ludności miasta do 2020r.

Prognoza demograficzna	Liczba ludności stale zamieszkałej (osoby)					
	1998r.	2000r.	2005r.	2010r.	2015r.	2020r.
studium województwa katowickiego	42747	43900	44520	45140	45250	45040
studium Knurowa - wariant A	42747	42935	43350	43605	43470	-
studium Knurowa - wariant B	42747	42980	43870	44810	45235	-

Zgodnie z prognozą demograficzną sporządzoną dla studium województwa katowickiego wzrostowi zaludnienia miasta towarzyszyć będzie spadek liczby ludności w wieku szkolnym i produkcyjnym oraz znaczny wzrost liczby ludności w wielu powyżej 60 lat (o ponad 4000 osób w okresie 1998-2020).

Podane powyżej „Prognozy” – nie spełniły się..

ROZDZIAŁ 7

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA - JAKOŚĆ ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW

Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Szpital Miejski ul. Niepodległości 8
(ponad trzysta łóżek)
Przychodnia Rejonowa ul. ks. A. Kozielka 8
Przychodnia Rejonowa nr 2 ul. K. Wielkiego 6
Przychodnia Rejonowa nr 3 Al. Piastów 4b
Przychodnia Rejonowa nr 4 ul. Dworcowa 38a
Przychodnia Rejonowa nr 5 ul. Zwycięstwa 34
Poradnia Ogólna ul. Marynarzy 11
Przychodnia Dziecięca ul. Dywizji Kościuszkowskiej 8
Fundacja „Unia Bracka” Przychodnia Specjalistyczna ul. Dworcowa 1
Fundacja „Unia Bracka” Przychodnia w Szczygłowicach ul. Parkowa 1
Centrum Zdrowia "Sanvita" ul. K. Wielkiego 13
Total Med ul. Piłsudczyków 18
Apteka „Bracka” ul. Dworcowa 1
Apteka „Eskulap” ul. Parkowa 1
Apteka „Jagiellońska” ul. K. Wielkiego 13
Apteka „Juventa” ul. 1 Maja 70
Apteka „św. Barbary” ul. ks. A. Kozielka 8
Apteka „św. Barbary 2” ul. W. Witosa 10
Apteka „św. Barbary 3” ul. S. Staszica 1
Apteka „Viscum” ul. Niepodległości 14
Apteka ul. S. Batorego 4
Apteka ul. 1 Maja 7
Apteka ul. W. Łokietka 3

W zakresie usług związanych z opieką społeczną na obszarze miasta działają Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Niepodległości oraz Miejska Poradnia Psychologiczno-Społeczna przy Alei Lipowej, obejmująca swym zasięgiem także gminy Gierałtowice, Pilchowice i Ornontowice.

Kultura i edukacja

Dawne Kino Casino - obecnie Kino Kultura Scena
Miejska Szkoła Podstawowa nr 2
Miejska Szkoła Podstawowa nr 7

Miejska Szkoła Podstawowa nr 9 Najważniejszą instytucją z dziedziny kultury jest Centrum Kultury, które przygotowuje i realizuje całoroczną ofertę kulturalną miasta oraz prowadzi wystawy, koncerty i warsztaty dla młodzieży. Ponadto zarządza Kinem Kultura Scena oraz Domem Kultury w Szczygłowicach. Od 1991 roku wydawany jest tygodnik Przegląd Lokalny. w Knurowie działają cztery biblioteki miejskie i dwie parafialne.

Od 2004 roku działa Klub Kultury Lokalnej "Sztukateria". Klub organizuje warsztaty taneczne, wieczory poetyckie, koncerty muzyki jazzowej i etnicznej. Kulturę w mieście organizują również Izba Tradycji Górnicze, pełniąc funkcję nieformalnego muzeum Knurowa. w swych zbiorach posiada wiele unikatowych eksponatów i pamiątek ofiarowywanych przez okolicznych mieszkańców i instytucje.

Knurów współpracuje także z miejscowym ośrodkiem artystycznym m.in. chórami Animatio, Slavica Musa, Schola Cantorum, orkiestrą dętą KWK Knurów oraz tenorem Adamem Sobierajskim. Od 1996 roku funkcjonuje Zespół Folklorystyczny "Wrzidłoki" – zdobywca wielu krajowych i międzynarodowych nagród, a od 2000 roku działa Zespół Taneczny "Fantazja".

Knurów, jako jedna z pierwszych gmin w Polsce na początku lat 90. przejęła prowadzenie szkół i placówek oświatowych. Obecnie w mieście znajduje się 7 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 2 licea ogólnokształcące, 2 szkoły zawodowe i jedna szkoła specjalna.

Przedszkola:

Miejskie Przedszkole nr 2
 Miejskie Przedszkole nr 3
 Miejskie Przedszkole nr 5 (Wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego)
 Miejskie Przedszkole nr 7
 Miejskie Przedszkole nr 10
 Miejskie Przedszkole nr 12
 Miejskie Przedszkole nr 13 (Z oddziałem specjalnym i oddziałami integracyjnymi)

Szkoły podstawowe:

Miejska Szkoła Podstawowa nr 1 im. Powstańców Śląskich
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 2 im. Karola Miarki (z oddziałami integracyjnymi)
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 3 im. Feliksa Michalskiego (wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego)
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 4
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 6
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 7
 Miejska Szkoła Podstawowa nr 9

Gimnazja:

Miejskie Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II
 Miejskie Gimnazjum nr 2 z oddziałami integracyjnymi im. Mikołaja Reja
 Miejskie Gimnazjum nr 3
 Miejskie Gimnazjum nr 4
 Licea ogólnokształcące:
 Liceum Ogólnokształcące w ZSO im. Ignacego Jana Paderewskiego
 Liceum Profilowane w ZSO im. Ignacego Jana Paderewskiego

Szkoły zawodowe:

Zespół Szkół Zawodowych
 Zespół Szkół Zawodowych nr 2

Szkoły specjalne:

Zespół Szkół Specjalnych

Miasta partnerskie

Svit, Słowacja – od lutego 2000, jednak kontakty były nawiązywane już wcześniej, jedną z form były wymiany młodzieży.

Kazincbarcika, Węgry – współprace nawiązano oficjalnie 12 listopada 1996 roku. Głównymi elementami współpracy są wizyty, w Knurowie gościły także węgierskie drużyny piłkarskie. Zaś miasto partnerskie odwiedził m.in. zespół "Wrzidłoki" oraz Orkiestra Dęta KWK "Knurów". Dobre są także

kontakty handlowe między miastami. Tworzone są także izby pamięci – Węgierska Izba Pamięci mieści się w przedszkolu nr 12.

Sport i rekreacja

Stadion Miejski w Knurowie. Najstarszym klubem sportowym w mieście jest Concordia Knurów. w sezonach 1986/1987 oraz 1987/1988 rozgrywali mecze barażowe o wejście do I ligi. Obecnie Concordia występuje w IV lidze. Najbardziej znanym i utytuowanym wychowankiem klubu jest Jerzy Dudek, który dwukrotnie grał w Mistrzostwach Świata oraz wygrał Ligę Mistrzów.

Concordia Knurów prowadzi również sekcję boks i tenisa stołowego. Pięściarze to wielokrotni medaliści drużynowych mistrzostw Polski, a ich największym sukcesem był tytuł mistrzowski wywalczony w 1996 roku. Wychowankowie, Zygmunt Gosiewski i Józef Gilewski, byli wielokrotnymi uczestnikami mistrzostw Europy oraz Świata. Kobięca sekcja tenisa stołowego bierze udział w rozgrywkach III Ligi Kobiet.

Sportami siłowymi zajmuje się Uczniowski Klub Sportowy Eugen, którego szkoleniowcem jest Eugeniusz Mehlich - mistrz Świata i Europy w wyciskaniu sztangi leżąc. Miłośników biegania zrzesza Amatorskim Klubie Biegacza "Sokół". w mieście działa również organizacja TKKF Szczygłowice prowadząca sekcję narciarstwa, żeglarstwa oraz siatkówki. Siatkarze TKKF występują w IV lidze piłki siatkowej mężczyzn. Do najmłodszych klubów sportowych należy Olimp Szczygłowice oraz Upos Komart Knurów.

Wizytówką miasta jest Oddział Miejski WOPR, istniejący od 1978 roku. Knurowscy ratownicy wodni to 8-krotni drużynowi Mistrzowie Śląska.

Kluby sportowe:

- Concordia Knurów - piłka nożna, boks, tenis stołowy
- Olimp Szczygłowice - piłka nożna
- Upos Komart Knurów - futsal
- TKKF Szczygłowice - siatkówka
- Uczniowski Klub Sportowy Eugen - sporty siłowe

Najważniejsze obiekty sportowe:

- Kompleks Stadionów Miejskich
- Hala Widowiskowo-Sportowa
- Pływalnia kryta aquaRelax
- Basen kąpielowy otwarty "Leśne Zacisze"
- Obiekty należące do placówek oświatowych: boiska ze sztuczną nawierzchnią, korty do tenisa
- Przez Knurów przebiega szlak turystyczny:
 - Szlak Okrężny Wokół Gliwic

Zieleń miejska. w Knurowie występują różnego rodzaju tereny zieleni miejskiej, pełniące funkcje rekreacyjne, estetyczne i reprezentacyjne oraz izolacyjne: parki miejskie (spacerowo-wypoczynkowe), skwery i zieleńce, zieleń osiedlowa, towarzysząca zabudowie wielorodzinnej oraz zieleń towarzysząca obiektom usługowym, pomnikom, cmentarzom i obiektom sportowym.

Powierzchnia terenów zieleni miejskiej w Knurowie wynosi łącznie 33.4 ha, z czego ponad połowę obejmują 4 parki spacerowo-wypoczynkowe zlokalizowane w dolinie Knurówki w obrębie Starego Śródmieścia oraz ośrodek rekreacyjno-sportowy Zacisze Leśne. Pracownicze ogródki działkowe, zajmujące łącznie ok.65.0 ha, skupiają się w rejonie III Kolonii, Szybów Foch oraz w Szczygłowicach i Krywałdzie.

Knurów cechuje się, generalnie rzecz ujmując, znacznie niższymi wskaźnikami powierzchni zieleni miejskiej przypadającej na jednego mieszkańca niż inne miasta byłego województwa katowickiego. w przypadku ogólnej powierzchni zieleni miejskiej wskaźnik ten jest ponad dwukrotnie niższy niż średnia dla miast województwa. Brak zieleni miejskiej jest szczególnie widoczny w obrębie nowych osiedli mieszkaniowych w północnej części miasta, a także w Szczygłowicach.

Zasoby mieszkaniowe (dane 31.12.2007r.) obejmowały w Knurowie 14009 mieszkań z 47907 izbami. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosi 3.42, co odpowiada wskaźnikowi charakteryzującemu pod tym względem byłe województwo Śląskie; w większości gmin powiatu gliwickiego liczba izb w mieszkaniu, a także inne wskaźniki opisujące warunki mieszkaniowe są jednak znacznie większe.

Średnio jedno mieszkanie liczy w Knurowie 55,5 m² powierzchni użytkowej, zaś na jedną osobę przypada 19,1 m² powierzchni użytkowej; przeciętnie na jedno mieszkanie przypada 2,82 osób, zaś na jedną izbę - 0,82 osoby. Są to wskaźniki zbliżone do średnich wojewódzkich (także dla gmin miejskich) oraz dla większości gmin powiatu gliwickiego i innych gmin ościennych.

Bezrobocie

Aktualna liczba bezrobotnych w Knurowie wg. stanu na koniec m-ca lipca 2009 roku wynosi: 1047 osób (z prawem do zasiłku 162 osoby), w tym 689 kobiet (z prawem do zasiłku 102 kobiety). w powiecie gliwickim liczba bezrobotnych wynosi 2831 osoby.

ROZDZIAŁ 8**GOSPODARKA MIASTA****Gospodarka**

Dzięki zasobom środowiska naturalnego, bogatym w złoża węgla koksującego wysokiej jakości, w Knurowie rozwinął się głównie przemysł wydobywczy reprezentowany przez KWK "Knurów" i KWK "Szczygłowice". Te dwa największe zakłady w mieście zatrudniają łącznie ponad 7 tysięcy pracowników. Od kilkunastu lat Knurów zmierza jednak do przekształcenia się w ośrodek o zróżnicowanej strukturze gospodarczej. Dobrze rozwinięta jest sieć usług finansowych, dostępnych m.in. w pięciu bankach, agencjach kredytowych oraz Śląskiej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej. Jednym z wiodących sektorów gospodarki miasta jest mieszkalnictwo reprezentowane przez dwie spółdzielnie mieszkaniowe posiadające łącznie przeszło 50% ogólnej liczby zasobów mieszkaniowych. Starszą z nich jest Lokatorsko-Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa założona w 1959 roku. Zarządza ona 134 budynkami mieszkalnymi na 5 osiedlach, zrzeszając ponad 6200 członków. Młodsza z nich to spółdzielnia "Knurowianka" założona w 1982 roku, zarządzająca 598 mieszkaniami i zrzeszająca 532 członków. Obie spółdzielnie stale modernizują swoje zasoby, przy czym LWSM zrealizowała inwestycje termomodernizacji z równoczesną likwidacją azbestu na wszystkich zarządzanych przez siebie budynkach mieszkalnych.

Rozwojowi miasta sprzyja obecność na rynku prywatnych podmiotów gospodarczych; zarówno tych większych – przede wszystkim z branży usługowej, elektronicznej, budowlanej, jak i mikroprzedsiębiorstw, których wg stanu na dzień 01.01.2005 roku było ponad 2200.

W generalnym układzie branżowym, struktura sektorowa pracujących w Knurowie, według danych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Katowicach (koniec 2007r.) i własnych danych szacunkowych, przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Osoby	Odsetki
Ogółem	12185	100
Przemysł i budownictwo	8776	72,0
Usługi rynkowe	1945	16,0
Usługi nierynkowe	1464	12,0

Zatrudnienie w sektorach

Wyszczególnienie	Osoby	Odsetki
Ogółem	12185	100
Sektor publiczny	8539	70,0
Sektor prywatny	3646	30,0

Przemysł i budownictwo, które w przypadku Knurowa stanowią niemal wyłącznie górnictwo) obejmuje około 72% pracujących, co jest udziałem bardzo wysokim, w znacznym stopniu usprawiedliwiającym określenie "monokultura górnicza". Zatrudnienie w górnictwie uległo zmniejszeniu, tym niemniej jego pozycja i znaczenie w gospodarce miasta jest nadal niezagrożone, zwłaszcza, iż perspektywa działalności kopalń, a zwłaszcza KWK "Szczygłowice" jest jeszcze dość długa.

Znaczenie rolnictwa jest marginalne.

Powolny wzrost znaczenia mają usługi rynkowe i nierynkowe. w ramach tych usług, stosunkowo dynamicznie rozwija się sekcja "zaopatrywanie w energię elektryczną, wodę i gaz".

Niski jest wciąż udział sektora usługowego, decydującego w dużej mierze o nowoczesności struktury gospodarczej, chociaż w porównaniu do 1997r. zatrudnienie wzrosło w nim z około 12 do 27%, przy czym w sektorze prywatnym wzrost ten wyniósł 35%.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w mieście ma wyraźną tendencję spadkową. Na koniec 1994r. grupa zarejestrowanych bezrobotnych liczyła 1504 osób, zaś w końcu kwietnia 1998r. obejmowała 829 osób.

Spadek zatrudnienia zakładają przede wszystkim kopalnie węgla kamiennego: KWK "Knurów" - o ponad 40% i KWK "Szczygłowice" - o około 30%. Zmniejszenie liczby pracujących przewidywane jest również w Koksowni "Knurów" (o około 13%). Wiadomo także o zakładanym znacznym ograniczeniu produkcji i częściowej zmianie jej profilu oraz o rezygnacji z większej części zajmowanego obecnie obszaru przez Zakłady Tworzyw Sztucznych "Krywałd-Erg" SA. z kolei najbardziej ekspansywne plany ma Grupa "Energoteknika", która przewiduje wzrost zatrudnienia o około 44% i podwojenie sprzedaży.

Rolnictwo nie odgrywa znaczącej roli w strukturze gospodarki miasta. Pracuje w nim (razem z leśnictwem) około 110 osób, łącznie z osobami, które według Powszechnego Spisu Rolnego z czerwca 1996r. deklarowały, iż utrzymują się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Zaledwie 12 gospodarstw rolnych w mieście ma powierzchnię większą od 5 ha, w tym powierzchnia największego wynosi 65 ha. Ogólna liczba gospodarstw i działek rolnych wynosi 683, w tym liczba działek rolnych, tj. gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych od 0,1 do 1 ha włącznie, wynosi 600 (stan w czerwcu 1996r.). Dla porównania w sąsiedniej, podobnej pod względem potencjału ludnościowego i o podobnie zdeformowanej strukturze gospodarczej gminie Czerwionka - Leszczyny liczba gospodarstw rolnych o powierzchni większej niż 5 ha wynosiła 81.

ROZDZIAŁ 9

UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Transport kolejowy

Knurów był pozbawiony tras kolejowych do 1908 roku. Najważniejszą przyczyną przeprowadzenia przez Knurów linii kolejowej była budowa przez skarb państwa pruskiego Kopalni Węgla Kamiennego w Knurowie. Projekt trasy istniał w 1905 roku, który to łączył stację Gierałowice z Orzeszem.

15 lipca 1908 roku oddano do użytku sześciokilometrowy odcinek kolei żelaznej, łączący Knurów z Gierałowicami, a 1 października 1909 roku przyłączono trasę prowadzącą z Knuruwa do Rzędówki przez Szczygłowice o długości jedenastu kilometrów. Na początku cała linia od stacji Rzędówki do Gierałowice (przebiegająca przez Knurów) była jednotorowa, jednak duża ilość przewozów zdecydowała o dobudowie drugiego toru.

W latach 60. XX wieku powstał przystanek osobowy Knurów Kopalnia, co było dużym udogodnieniem dla mieszkańców miasta, ponieważ znajdował się blisko centrum. w latach 1978-1979 knurowską linią kolejową kursowało 12 pociągów pasażerskich na dobę. Drugi przystanek osobowy Szczygłowice Kopalnia powstał na początku lat 90. XX wieku. Służył on głównie górnikom dojeżdżającym do pracy.

Obecnie przez stację Knurów Kopalnia nie przejeżdżają żadne pociągi pasażerskie. Wnętrza dworca są przebudowane i przystosowane do obsługi ruchu towarowego. Znajdują się tu dwa perony oraz budynek dworca kolejowego. Stacja została zamknięta dla obsługi podróżnych 30 października 1998 roku, a wraz z tym zlikwidowano kasę biletową, poczekalnię oraz punkt gospodarczy. Łączna długość stacji wynosi 12 kilometrów. Identyfikacyjnie działa stacja Knurów Szczygłowice, która ma 17 kilometrów długości. Zamknięto ją dla odprawy pasażerów w 1999 roku, a budynek dworca jest użytkowany jako punkt obsługi ruchu towarowego oraz jako punkt kontroli ruchu.

Transport drogowy

Powiązania drogowe Knuruwa z gminami ościennymi:

Kierunek	Ulice wylotowe i trasy pozamiejskie	Ocena połączeń i warunków ruchowych
Gliwice	ul. 1 Maja - droga powiatowa ul. Szpitalna - droga powiatowa	połączenia dogodne; duże zatory na gliwickim odcinku DK Nr 78
	ul. Ks. Koziółka - Bojków	trasa o złych parametrach, wykorzystywana w godzinach szczytu jako połączenie alternatywne w stosunku do ul. 1 Maja

Rybnik	ul. Rybnicka - droga wojewódzka 921	połączenie z DK Nr 78
	ul. Książenicka - Książenice - Kamień	dogodne, preferowane przez wielu użytkowników połączenie z Rybnikiem; ciąg komunikacji autobusowej
Pilchowice	ul. Rybnicka - droga woj. nr 921	dobrze warunki ruchowe
	Al. Piastów - droga woj. nr 921	lokalne połączenie Szczygłowic z Wilczą, trasa linii autobusowych
Czerwionka	ul. Zwycięstwa - droga woj. nr 924	połączenie dogodne, dobre warunki ruchowe
Gierałtówice	ul. Dworcowa - droga woj. nr 921	dobrze parametry trasy i warunki ruchowe
	ul. Wyspiańskiego	lokalne połączenie dzielnicy Farskie Pola z Gierałtówicami

W obrębie Knuruwa i w jego bezpośrednim sąsiedztwie wynika, że do najbardziej obciążonych odcinków ulic i skrzyżowań należą: droga Bojków - droga krajowa nr 78, droga wojewódzka nr 921 w Kuźni Nieborowickiej, droga wojewódzka nr 921 w Farskich Polach Dworcowa – Niepodległości, ul.- 1 Maja – Kopalniana, droga krajowa nr 78 - droga Bojków – Żernica, 1 Maja – Kosmonautów, 1 Maja – Wilsona , ul..Szpitalna –droga krajowa nr 78.

Obciążenia ruchowe mają tendencje do szybkiego wzrostu, co wiąże się z rosnącym współczynnikiem motoryzacji oraz wzrostem tzw. ruchliwości.

Funkcjonalność układu komunikacyjnego określa zdolność przepustowa i warunki ruchu panujące na poszczególnych skrzyżowaniach. Obecny poziom ruchu nie stwarza jeszcze sytuacji określanych mianem “wyczerpania przepustowości”, niemniej w godzinach szczytu zaczynają się tworzyć zatory, zwłaszcza na wlotach podporządkowanych, często o nieodpowiedniej szerokości i geometrii; ponadto możliwości znaczącej poprawy warunków ruchu tkwią w przebudowie skrzyżowań (minimum na mini ronda) oraz zainstalowaniu sygnalizacji świetlnej.

Największe zakłócenia ruchu odnotowuje się na centralnym skrzyżowaniu miasta tj. ul. Dworcowa - Niepodległości - 1 Maja - Kopalniana oraz na skrzyżowaniu ulic Rybnicka - Niepodległości - Wilsona - Michalskiego, a więc na skrzyżowaniach dróg wojewódzkich z innymi głównymi ulicami miejskimi.

W zakresie stanu ulic sytuacja jest zróżnicowana, gdyż obok ulic o właściwych parametrach i dobrym stanie technicznym, istnieją ulice o nienormatywnej szerokości i nawierzchni wymagającej remontu. z tras o znaczeniu regionalnym, zawężone szerokości notuje się na ulicach: Zwycięstwa, Książenickiej i Wilsona. w obrębie układu ulic o znaczeniu lokalnym zauważalny jest znaczny udział ciągów o zawężonej lub nawet nienormatywnej szerokości. w układzie ulicznym brak jest wydzielonych pasów ruchu dla komunikacji zbiorowej oraz innych ułatwień z dziedziny inżynierii ruchu.

Knurów należy do obszaru działania Komunikacyjnego Związku Komunalnego GOP. Poprzez udział w związku miasto ma zapewnioną wewnętrzną obsługę komunikacyjną i połączenia z sąsiednimi jednostkami osadniczymi. Uzupełnieniem komunikacji KZK GOP są: komunikacja PKS, łącząca miasto z Rybnikiem oraz przewozy górnicze zapewniające przewozy załogi kopalń głównie na kierunkach nie obsługiwanych przez KZK GOP (Rybnik, Wielopole, Czerwionka - Leszczyzny, Ostropa, Leboszowice, Rudy Raciborskie, Wielowieś, Strzelce Opolskie). Analiza przebiegu linii autobusowych wykazuje prawidłowe ich poprowadzenie, dostosowane do usytuowania osiedli mieszkaniowych i obiektów administracyjno-usługowych oraz dobre powiązania z sąsiednimi gminami. w ruchu lokalnym i podróży pozamiejskich marginalną rolę odgrywa komunikacja kolejowa. Dobre powiązania Knuruwa z układem torowym regionu w postaci linii kolejowej dwutorowej zelektryfikowanej PKP oraz linii kolejowych jednotorowych nieelektryfikowanych towarowych (górnictwych) nie są wykorzystane.

Komunikacja miejska

Przez Knurów przebiegają linie autobusowe KZK GOP o numerach: 8bis, 8, 47, 58, 120, 194, 636, 648, 710 oraz 936. Od poniedziałku do piątku w dni robocze kursuje autobus PKS łączący Rybnik z Kamieniem przez Książenice. Ponadto obsługiwana jest linia autobusów TLA Knurów-Katowice w okresie: październik-czerwiec (tylko soboty i niedziele) oraz MZK Szczygłowice KWK – Orzepowice Liceum. w Knurowie jeździ także autobus TESCO Gliwice. Na terenie miasta znajduje się pięć postoi TAXI.

ROZDZIAŁ 10

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zaopatrzenie w energię elektryczną.

System elektroenergetyczny miasta powiązany jest z zewnętrznym systemem elektroenergetycznym poprzez sieć wysokonapięciową WN 100 kV i główne punkty zasilania, w których dokonuje się transformacji na napięcia 20 kV i 6 kV.

Trzy Główne Punkty Zasilania: Aniołki, Knurów i Foch z o wchodzącej w skład „Vattenfall S.A.” w Gliwicach. Pozostałe stacje stanowią własność kopalni węgla kamiennego “Knurów” i “Szczygłowice”.

Na terenie miasta istnieje gęsta sieć kabli elektroenergetycznych o napięciach 20 kV i 6 kV. Łączy ona stacje energetyczne do których włączeni są bezpośredni odbiorcy.

Bezpośrednim dostawcą energii elektrycznej dla odbiorców na terenie miasta jest Centrum Obsługi Klienta w Knurowie podległe Rejonowi Energetycznemu Gliwice. Placówka ta eksploatuje i zarządza stacjami energetycznymi 20 kV i 6 kV oraz sieciami średniego SN, jak również sieciami niskiego napięcia nN oraz przyłączami bezpośrednio do odbiorców.

Zestawienie i charakterystyka głównych punktów zasilania (GPZ)

Nazwa GPZ	Parametry transformacji napięcia	Kierunek zasilania zewnętrznego	Uwagi
Aniołki	110 kV, bez transformacji, węzłowa stacja	Halemba	stan techniczny dobry
Knurów	110/6 kV, transformatory: 2x16MVA	tranzyt poprzez GPZ Aniołki z Halemby	stan techniczny dobry, stopień obciążenia stacji - poniżej 30%
Foch	110/20/6 kV, transformatory 1x16MVA, 1x25MVA	Wielopole, Sośnica	stan techniczny dobry, stopień obciążenia stacji około 50%
Paweł	110/6,3 kV transformatory 2x16MVA	tranzyt poprzez GPZ Aniołki z Halemby	stacja przyłączona do sieci 110 kV stopień obciążenia stacji około 70%
Górnica	110/6,3 kV transformatory 2x16MVA	ze stacji GPZ Foch	stacja przyłączona do sieci 110 kV. stopień obciążenia stacji około 40%
Szczygłowice	110/6 kV transformatory 3x16MVA	Wielopole, Halemba	stacja przyłączona do sieci 110 kV, stopień obciążenia stacji max. 48%

Północno - zachodnia część miasta obsługiwana jest przez GPZ Foch, i GPZ Górnica; wschodnia część miasta obsługiwana jest z GPZ Knurów, natomiast część południowa (Szczygłowice) zasilana jest poprzez transformację napięciową z GPZ Szczygłowice.

Istniejący system zaopatrzenia w energię elektryczną posiada znaczne rezerwy w obciążeniu mocy znamionowych w stacjach GPZ i w stacjach transformatorowych SN. Sumaryczna moc znamionowa stacji transformatorowych na terenie miasta wynosi 28860 kVA, zaś sumaryczna rezerwa mocy we wszystkich stacjach wynosi około 18242 kVA, co stanowi 67% mocy znamionowej.

Zaopatrzenie w gaz.

Dostawa gazu dla odbiorców na terenie miasta odbywa się poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe zasilane gazem wysokoprężnym z sieci wysokoparametrowej Krajowej Dyspozycji Gazu. Sieci gazu wysokoprężnego przebiegające z kierunku Gliwic i Gierałtowic zasilają stacje redukcyjno-pomiarowe w północno-wschodniej części miasta, sieci gazociągowe z kierunku południowo-zachodniego od strony gminy Pilchowice i z kierunku południowego od strony miasta Czerwionka-Leszczyny zasilają stację redukcyjno-pomiarową w Szczygłowicach.

Stacje redukcyjno-pomiarowe posiadają znaczne, wynoszące średnio 50%, rezerwy przepustowości w stosunku do parametrów znamionowych; potencjalna rezerwa dla całego miasta wynosi około 6340 m³.

Sieć gazowa niskoprężna obejmuje swym zasięgiem północną i północno-wschodnią część miasta z wyjątkiem rejonu ulicy Rakoniewskiego oraz Krywałdu; w części południowo-zachodniej (Szczygłowice) istnieje trzystopniowa stacja wysokoprężna zaopatrująca odbiorców gazu w Szczygłowicach.

Stacje redukcyjno-pomiarowe oraz sieci gazowe wysoko- i średnioprężne podlegają Rejonowi Gazowniczemu w Zabrze; bezpośrednim dostawcą gazu do odbiorców na terenie miasta jest Rozdzielnia

Gazu w Knurowie, eksploatująca i zarządzająca siecią gazową niskoprężną. Obie placówki wchodzi w skład Górnośląskiego Okręgowego Zakładu Gazowniczego w Zabrze.

Zaopatrzenie w energię cieplną.

System ciepłowniczy Knurowa stanowią:

- trzy główne źródła zasilania (Elektrociepłownia Knurów, Ciepłownia Rejonowa ZC Knurów oraz Ciepłownia Szczygłowice) z wysokoparametrową siecią cieplną i transformacją ciepła w indywidualnych węzłach cieplnych i grupowych osiedlowych stacjach wymiennikowych;
- lokalne kotłownie opalane koksem lub gazem, obsługujące budynki użyteczności publicznej;
- ogrzewanie indywidualne budynków mieszkalnych głównie w zabudowie jednorodzinnej.

Dystrybucją ciepła na terenie miasta zajmują się:

Przedsiębiorstwo Energetyczne „Megawat” Sp. z o.o., będące właścicielem EC Knurów i Ciepłowni Szczygłowice oraz eksploatujące magistralne sieci ciepłownicze;

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju, Zakład Ciepły w Knurowie będący właścicielem Ciepłowni Rejonowej Knurów oraz częściowo dystrybutorem ciepła z Przedsiębiorstwa Energetycznego Megawat, obsługując osiedla mieszkaniowe: Wojska Polskiego I, 1000-lecia Państwa Polskiego, Szczygłowice i rejon ulicy Wilsona, a także eksploatatorem kotłowni lokalnych.

Elektrociepłownia Knurów wytwarza energię cieplną dla obiektów w północnej części miasta oraz energię elektryczną o mocy 7 MW. Stan techniczny urządzeń elektrociepłowni ocenia się jako dobry z wyjątkiem wyeksploatowanego technicznie kotła energetycznego typu Humboldt z 1929r. Pokrycie aktualnych potrzeb cieplnych zapewnia 72% zainstalowanej mocy urządzeń energetycznych, co oznacza, iż do dyspozycji pozostaje około 40 MW mocy.

Ciepłownia Rejonowa ZC Knurów zaopatruje w ciepło osiedle mieszkaniowe Wojska Polskiego II; moc nominalna ciepłowni przewyższa około 2.5 raza potrzeby cieplne osiedla, wynoszące 19.7 MW;

Ciepłownia Szczygłowice stanowi źródło ciepła dla osiedla i kopalni Szczygłowice. Zainstalowana moc ciepłowni (69.6 MW) jest wykorzystywana w 81% na pokrycie potrzeb KWK Szczygłowice, w 13% - na pokrycie potrzeb grzewczych osiedla mieszkaniowego; rezerwa mocy wynosi 4.1 MW.

Nazwa źródła	Moc zainstalowana (MW)	Potrzeby cieplne (MW)			Odbiorcy (obiekty)	Rezerwa mocy (%)
		c.o.	para	technologia		
Elektrociepłownia Knurów	150	20,94	24,9	2,6	kopalni	28
		55,4	0,8	4,0	miasta	
Ciepłownia Szczygłowice	69,6	32,99	-	23,3	kopalni	6
		9,3	-	-	miasta	
Ciepłownia Rejonowa ZC Knurów	49,8	19,7	-	-	miasta	61

Zaopatrzenie w wodę.

Właścicielami sieci wodociągowych w mieście są Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Knurowie oraz kopalnie „Knurów” i „Szczygłowice”. Sieć wodociągowa Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Knurowie jest zasilana w wodę z magistrali Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego oraz z wodociągu KWK „Knurów”. w wodę z KWK „Knurów” zasilany jest fragment Starego Śródmieścia i rejon III Kolonii, pozostała część miasta jest zaopatrywana w wodę z wodociągu magistralnego GPW. KWK Szczygłowice do celów przemysłowych korzysta także z wody z własnych ujęć.

KWK Knurów jest właścicielem dwóch ujęć wody pitnej podziemnej: „Bełk” i „Kwitek”.

Ujęcie „Bełk” w gminie Czerwionka, obejmujące 11 studni głębinowych wierconych, pracuje od 1930 roku; stacja uzdatniania wody została oddana do eksploatacji w 1995 roku.

Ujęcie „Kwitek” w Knurowie pracuje od 1905 roku; stacja uzdatniania wody po modernizacji została oddana do eksploatacji w 1986 roku. Ujęcie „Kwitek” obejmuje 10 studni: 3 studnie kopalniane połączone lewarowo, 4 studnie wiercone oraz 3 studnie wiercone w rejonie szybu V. Pozwolenie wodno-prawne na pobór wód nr OŚ-I-7511/65/97 z dnia 27.11.1997 roku określa wielkość poboru wody na 61,6 m³/h; aktualny pobór wody wynosi 40 m³/h.

Wiek sieci wodociągowej wynosi od kilku do 94 lat; najstarsze odcinki rurociągów pochodzą z lat 1905 - 1913 (łącznie blisko 3 tys. mb rurociągów z 1905r. w ulicach Niepodległości, Wilsona i od ujęcia wody Kwitek do ul. Dworcowej oraz niespełna 1900 mb rurociągów z lat 1908 - 1913). Najmłodsze są niedawno remontowane odcinki sieci, gdzie stare rurociągi zostały zastąpione nowymi, wykonanymi z polietylenu. Pozostałe odcinki rurociągów pochodzą z lat 1929 - 1986.

Sieć wodociągowa w mieście na skutek szkód górniczych charakteryzuje się dużą awaryjnością - w 1998 roku usunięto 224 awarie rurociągów.

Jakość wody w sieci wodociągowej jest dobra; z analizy wody wykonanych w Terenowej Stacji Sanitarно - Epidemiologicznej w Gliwicach wynika, że woda w badanym zakresie nadaje się do picia i na potrzeby gospodarcze. Nie zanotowano żadnego przekroczenia dopuszczalnych stężeń określonych Rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4 maja 1990 roku.

System kanalizacyjny.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta około 90% mieszkańców miasta. w większości jest to sieć rozdzielcza, zwłaszcza w obrębie nowych osiedli mieszkaniowych. Gmina jest administratorem głównych ciągów kanalizacji deszczowej dla obszaru położonego na północ od ulicy Kosmonautów; administratorem kanalizacji sanitarnej jest PWiK. Właścicielami sieci kanalizacyjnych na terenach przyległych do kopalń są KWK Knurów i KWK Szczygłowice.

Sieć kanalizacyjna wykonana jest z rur ceramicznych i cementowych. Wiek rurociągów kształtuje się w przedziale 6 - 31 lat w przypadku kanalizacji sanitarnej i 11 - 33 lat dla kanalizacji deszczowej. w okresie od grudnia 1997r. do listopada 1998r. na sieci kanalizacyjnej wystąpiło osiem poważniejszych awarii. Stan techniczny rur cementowych i ceramicznych jest zły. Rurociągi są spękane i właściwie wszystkie nadają się do wymiany.

Oczyszczanie ścieków. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków Foch w Knurowie oddana została do eksploatacji w 1989r. Obsługuje ona około 15700 mieszkańców osiedli obejmujących teren ograniczony ulicami Szpitalną, Kosmonautów i 1 Maja. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne nr OŚ.I-7211/77/90 na odprowadzanie ścieków i eksploatację oczyszczalni wydane przez Urząd Wojewódzki w Katowicach w 1990r. na okres 10 lat, a także wyznaczoną strefę ochronną, wymagającą odpowiedniego zagospodarowania zielenią wysoką i niską.

Rozpoczęta w 1998 roku inwestycja pod nazwą "Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z systemem kolektorów zasilających", umożliwi w 1999 roku oczyszczanie ścieków dodatkowo od około 7700 mieszkańców obszaru ograniczonego rzeką Knurówką i ulicami: Kosmonautów, Szpitalną i 1 Maja.

Zrealizowany w 1999r. etap rozbudowy kanalizacji obejmował budowę pompowni głównej z przewodami tłocznymi, kanałów grawitacyjnych A i A-1 oraz separatorów kanalizacji ogólnospławnej z ul. Niepodległości.

KWK "Szczygłowice" posiada własną oczyszczalnię ścieków, obsługującą kopalnię oraz osiedle mieszkaniowe.

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi (z wyjątkiem górniczych).

W Knurowie funkcjonuje zorganizowany system gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Odpady komunalne usuwane są przez uprawnioną jednostkę wywozową i gromadzone na zorganizowanym składowisku odpadów komunalnych. Gmina zawarła umowę użytkowania składowiska odpadów komunalnych z firmą PPH-U Komart, zabezpieczając przyjmowanie odpadów komunalnych przez 50 lat, w związku z czym nie będzie występował w mieście problem miejsca usuwania odpadów do 2048r.

Obecnie na terenie miasta nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów. Usuwanie odpadów komunalnych płynnych (nieczystości płynnych) dozwolone jest w punktach zlewnych wyznaczonych i na warunkach określonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Knurowie. Odpady grożące zakażeniem, pochodzące z obiektów służby zdrowia, gromadzone są w pojemnikach jednorazowego użytku oraz unieszkodliwiane są termicznie w Zakładzie Utylizacji Odpadów Górnośląskiego Szpitala Onkologicznego w Gliwicach.

W 1998r. w Knurowie czynne było jedno składowisko odpadów komunalnych o powierzchni 10 ha; eksploatowane w latach poprzednich do czerwca 1997 roku składowisko odpadów komunalnych w rejonie zakładów "Krywałd-Erg" o powierzchni 0.5 ha jest nieczynne. Nagromadzenie odpadów komunalnych wraz z gruzem budowlanym szacuje się na obu składowiskach na około 100 tys. ton.

Miasto posiada składowisko odpadów komunalnych (Ekologiczne Składowisko PPH-U Komart) spełniające wymogi ochrony środowiska w zakresie ochrony wód, gleb i powietrza, a jego lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie północno - zachodniej części Centralnego Składowiska Odpadów Górniczych nie stwarza uciążliwości dla mieszkańców miasta. Łączna powierzchnia przewidziana pod składowisko wraz z zapleczem wynosi 24,5 ha. Składowisko realizowane jest w dwóch etapach, i etap budowy i eksploatacji składowiska obejmuje obszar 10 ha, stanowiący własność Gminy Miasta Knurów. Przewidywany okres eksploatacji składowiska dla I etapu inwestycji wynosi 24,5 lat. Według stanu na listopad 1998 r. napełnienie składowiska wynosi ok. 22%.

Nieczynne od czerwca 1997 roku wysypisko odpadów komunalnych zlokalizowane jest na południowy - zachód od zakładów "Krywald - Erg". Na powierzchni 0,5 ha w latach 1991 - 1996 nagromadzono 78240 ton niesegregowanych odpadów komunalnych, rozplantowanych i przesypanych warstwą ziemi i gliny. Rekultywacja wierzchołki jest związana z rekultywacją terenów zdegradowanych w rejonie ul. Ligozy.

Bilans odpadów przemysłowych wytwarzanych przez większe przedsiębiorstwa w Knurowie obejmuje 4 493,2 tys. ton odpadów rocznie, z czego około 99,9 % stanowią odpady z górnictwa węgla kamiennego. w obrębie miasta składowanych jest ponad 75% powstających odpadów przemysłowych. Całość odpadów wytwarzanych przez 368 małych zakładów przemysłowych i usługowych w mieście szacuje się na około 9000 ton, w tym odpadów niebezpiecznych - około 35 ton; największe ilości odpadów niebezpiecznych powstają w zakładach obsługi i naprawy pojazdów mechanicznych, produkcji wyrobów metalowych oraz w stacjach benzynowych.

Składowisko nieczynne zakładów "Krywald - Erg" zajmuje powierzchnię 0,5 ha i zlokalizowane jest pomiędzy ul. Ligozy i terenem zakładów. Na składowisku deponowano opakowania po surowcach (worki papierowe, worki z tworzyw sztucznych), odpady tworzyw oraz odpady komunalne (brak danych o ilości składowanych odpadów). Powierzchnię wysypiska częściowo zabezpieczono przez przykrycie gruzem budowlanym.

ROZDZIAŁ 11

ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W ramach programów realizacji ponadlokalnych celów publicznych, realizowana jest autostrada A-1 i połączenie tej autostrady z drogą wojewódzką nr 921, budowie regulacyjne na Odrze swobodnie płynącej i w dorzeczu Warty. Naprawa i modernizacja wałów dorzeczu Odry wraz z Wartą"

Występuje również zadanie pn. „Budowa regionalnych obiektów gospodarki odpadami, przyjęte w planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 68 poz. 2049 z dnia 27 lipca 2004r.).

Wnioski dotyczące ujęcia do wspólnych zadań w programach rządowych i wojewódzkich oraz w programach wojewódzkich:

- 1) budowa i przebudowa podstawowych ciągów drogowych związanych z układem aglomeracyjnym:
 - przebudowa dróg wojewódzkich,
 - modernizacja dróg powiatowych,
- 2) objęcie ochroną dolin potoków oraz zbiorników wodnych,
- 3) eliminacja zagrożeń powodziowych,
- 4) utylizacja odpadów niebezpiecznych dla środowiska.

ROZDZIAŁ 12

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Miasto Knurów pokryte jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Określenie granic i przedmiotu sporządzania miejscowych planów, miało miejsce poprzez stosowne uchwały Rady Miast Knurów

Dopuszcza się sporządzanie zmian w obecnie obowiązujących miejscowych planach pod warunkiem zapewnienia zgodności z ustaleniami „Studium”.

Pokrycie obszaru Miasta Knurów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przedstawione jest na załączniku graficznym Nr 6.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów

CZEŚĆ „A”: UWARUNKOWANIA - TEKST UJEDNOLICONY

I.p.	nazwa dokumentu	uchwalony przez	Nr uchwały	Data uchwalenia	Publikacja
1	2	3	4	5	6
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon cmentarza przy ulicy Rakoniewskiego”	Rada Miejska w Knurowie	LXVIII/441/98	18/06/1998r.	19/11/1998r. Nr 33 poz.542
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Parkingi dla zakładu KWK „Szczygłowice” w rejonie ulic Lignozy, Górniczej i Wieczorka”	Rada Miejska w Knurowie	VIII/57/99	25/02/1999r.	20/07/1999r. Nr 32 poz. 957
3.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „W rejonie ulic Gen. Ziętka, 26-go Stycznia, po wschodniej stronie ul. Szpitalnej do granicy podziału administracyjnego pomiędzy Gminami Knurów i Gliwice”	Rada Miejska w Knurowie	XXI/189/2000	24/02/2000r.	24/03/2000r. Nr 12 poz.129
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Obszar położony pomiędzy ul. Szpitalną i jej projektowanym przedłużeniem, ogrodami działkowymi, linią kolejową do Kotłarni oraz granicami administracyjnymi miasta”	Rada Miejska w Knurowie	XXI/190/2000	24/02/2000r.	24/03/2000r. Nr 12 poz.130
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Parkowej, Książenickiej i Alei Piastów	Rada Miejska w Knurowie	XXVIII/238/2000	28/08/2000r.	20/10/2000r. Nr 39 poz.566
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Obszar położony w rejonie skrzyżowania ulic 1-go Maja i Dworcowej	Rada Miejska w Knurowie	XXX/277/2000	23/11/2000r.	22/12/2000r. Nr 50 poz.732
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Obszar istniejącego składowiska komunalnego wraz z terenami przyległymi i drogą dojazdową	Rada Miejska w Knurowie	XXXVIII/375/2001	19/04/2001r.	07/05/2001r. Nr 25 poz.608
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejonu ulicy Dymka”	Rady Miasta Knurów	XLVI/486/2002	21/02/2002r.	19/03/2002r. Nr 19 poz.595
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejonu osiedli Wojska Polskiego I i II”	Rady Miasta Knurów	IX/131/2003	22/05/2003r.	25/08/2003r. Nr 84 poz.2263
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon Foch”	Rady Miasta Knurów	IX/132/2003r.	22/05/2003r.	08/07/2003r. Nr 57 poz.1803
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejonu Farskie Pola”	Rady Miasta Knurów	XX/289/2004	22/04/2004r.	07/06/2004r. Nr 49 poz.1536
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejonu ulic Rakoniewskiego i Wilsona”	Rady Miasta Knurów	XX/290/2004	22/04/2004r.	07/06/2004r. Nr 49 poz.1537
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon Krywałdu i Ustronie Leśne”	Rady Miasta Knurów	XXII/317/2004	01/07/2004r.	11/08/2004r. Nr 75 poz.2222
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon III Kolonii”	Rady Miasta Knurów	XXII/315/2004	01/07/2004r.	11/08/2004r. Nr 75 poz.2220

15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulicy Niepodległości”	Rady Miasta Knurów	XXII/316/2004	01/07/2004r.	11/08/2004r. Nr 75 poz.2221
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon Południe”	Rady Miasta Knurów	XXX/423/2004	29/12/2004r.	25/01/2005r. Nr 11 poz.285
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ulic: 1-go Maja i Jęczmiennej	Rady Miasta Knurów	XXXVII/503/2005	07/07/2005r.	23/08/2005r. Nr 102 poz.2741
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar położony w rejonie ulicy Kazimierza Wielkiego	Rady Miasta Knurów	XXXVII/502/2005	07/07/2005r.	23/08/2005r. Nr 102 poz.2740
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego przy ul. Cichej	Rady Miasta Knurów	X/131/2007	20/06/2007r.	29/08/2007r. Nr 142 poz. 2864
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Szpitalnej	Rady Miasta Knurów	X/132/2007	20/06/2007r.	29/07/2007r. Nr 140 poz. 2777
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Przemysłowej	Rady Miasta Knurów	XX/324/08	28/05/2008r.	16/07/2008r. Nr 131 poz. 2554

Obecnie w trakcie sporządzania są fragmenty niektórych z podanych w tabeli planów.

ROZDZIAŁ 13

GLÓWNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA

Silne strony (atuty miasta):

- doświadczenie w zakresie inwestycji – do największych należy oddanie do użytku w 2003 roku, przy udziale funduszu PHARE 2000, odcinka ulicy Szpitalnej wraz ze skrzyżowaniem z drogą krajową DK-78. w 2004 roku w ramach MTBS sp. z o.o. Tarnowskie Góry wybudowano 120 lokali mieszkaniowych. w 2005 roku, przy współudziale finansowym samorządu województwa śląskiego, wybudowano pierwsze rondo, które usprawniło układ komunikacyjny miasta oraz wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa. Oddano także do użytku niemal 3 km odcinek wodociągu zasilającego osiedle oraz kopalnię Szczygłowice, wyremontowano historyczny budynek ratusza miejskiego, kontynuowana jest budowa cmentarza komunalnego. 20 października 2006 roku po gruntownej modernizacji otwarto pływalnię krytą przy ul. Szpitalnej.
- stabilny rynek pracy – zapewniają go dwie kopalnie węgla kamiennego, które pomimo trwającego w Polsce procesu restrukturyzacji przemysłu wydobywczego należą do liderów w swojej branży, posiadając zasoby pozwalające na eksploatację złóż wykraczającą poza 2020 rok.
- uporządkowana gospodarka odpadami komunalnymi – w postaci nowoczesnego ekologicznego składowiska
- spójna i czytelna polityka rozwojowa – Knurów posiada Strategię Rozwoju na lata 2005-2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący powierzchnię gminy w ponad 99%
- korzystne usytuowanie – Knurów leży przy przecięciu dwóch międzynarodowych autostrad: A4 relacji wschód-zachód oraz będącej w budowie A1 relacji północ-południe, jak również w bezpośrednim sąsiedztwie największego portu śródlądowego w Europie (kanał gliwicki łączący Gliwice z rzeką Odrą).
- posiadanie dużego węzła kolejowego w granicach miasta.
- niezabudowane, atrakcyjne lokalizacyjnie tereny, możliwe do przeznaczenia pod rozwój usług i wytwórczości, budownictwa mieszkaniowego oraz usług publicznych, w tym rekreacji i wypoczynku;

- duże, łatwe do uruchomienia (bez konieczności rozbudowy zewnętrznych źródeł nośników energii) rezerwy mocy w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepło i gaz);
 - bardzo dobre wyposażenie w infrastrukturę telekomunikacyjną;
 - znaczny majątek trwałe przedsiębiorstw, możliwy do wykorzystania w procesie restrukturyzacji gospodarki miasta oraz działalność inkubatorów przedsiębiorczości;
- oraz możliwości rozbudowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków z wykorzystaniem rezerw w przepustowości istniejącej oczyszczalni ścieków;
- stabilna pozycja miasta jako ponadlokalnego ośrodka usługowego, obsługującego najbliższe otoczenie zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, niektórych dziedzin kultury oraz handlu.

Nadchodzące lata stać będą pod znakiem dalszych inwestycji, przede wszystkim w infrastrukturę ochrony środowiska oraz w układ komunikacyjny miasta. Kontynuowana będzie m.in. modernizacja istniejącej już oczyszczalni ścieków oraz budowa drugiej oczyszczalni. Przygotowywana jest dokumentacja pod planowaną rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno-ściekowej miasta. w dalszym ciągu realizowane będzie budownictwo mieszkaniowe w ramach TBS-ów (kolejne dwa budynki mieszkalne) oraz inwestycje w ciągi pieszo-komunikacyjne. Kolejnym wyzwaniem, przed którym stoi miasto, jest kwestia zagospodarowania terenów przemysłowych oraz rewitalizacja starych dzielnic mieszkaniowych.

Słabe strony miasta:

- wybitna dominacja sektora górniczego w strukturze gospodarczej miasta i jego przemożny wpływ na funkcjonowanie innych dziedzin miasta;
- duża skala negatywnych skutków eksploatacji węgla kamiennego, powodujących degradację środowiska, ograniczenie i wykluczenie możliwości rozwojowych, zwłaszcza w południowej części miasta, dużą awaryjność sieci infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci wodociągowych i kanalizacyjnych) oraz ukształtowanie się niekorzystnego wizerunku miasta jako najsilniej obciążonego szkodami górniczymi;
- brak atrakcyjnych inwestycyjnie terenów w gminnym zasobie gruntów;
- brak uzbrojenia technicznego i udostępnienia komunikacyjnego terenów rozwojowych;
- brak ukształtowanego centrum, zwłaszcza w postaci placu (ryнку), stanowiącego czytelną, główną przestrzeń publiczną miasta;
- brak wyposażenia w system odprowadzania ścieków we wschodniej części miasta.
- konflikty funkcjonalne w obrębie terenów mieszkaniowych pomiędzy rozwijającymi się działalnościami wytwórczymi a funkcjami mieszkaniowymi, w tym na skutek zbyt liberalnych przepisów planów miejscowych;
- dominacja niekorzystnych pod względem parametrów geometrycznych działek własnościowych w obrębie obszarów rozwoju budownictwa mieszkaniowego, powodująca trudności we właściwym kształtowaniu układu zabudowy i dróg dojazdowych;
- brak terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych, zwłaszcza w obrębie osiedli zabudowy wielorodzinnej;
- brak promocji miasta jako miejsca dogodnego do inwestowania;

Szanse rozwoju:

- korzystne usytuowanie w bezpośrednim sąsiedztwie największej w kraju aglomeracji miejsko-przemysłowej, w tym w bezpośredniej bliskości Gliwic, stanowiących jeden z głównych, dynamicznie rozwijających się ośrodków aglomeracji;
- potencjalnie bardzo korzystne położenie miasta w układzie dróg krajowych i międzynarodowych na przecięciu planowanych autostrad A1 i A4 z węzłami w obrębie miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie;
- napływ kapitału związanego z programami restrukturyzacji gospodarki;

Zagrożenia rozwoju:

- załamanie się gospodarki miasta na skutek pogłębiania się trudności ekonomicznych w branży górniczej;
- wzrost zagrożenia rozwojem ubóstwa i patologii społecznych na skutek rosnącego bezrobocia;
- narastanie i kumulacja negatywnych skutków eksploatacji górniczej;
- konkurencja ościennych ośrodków w zdobywaniu funduszy na restrukturyzację gospodarki i w przyciąganiu inwestorów zewnętrznych,
- niepewność co do przebiegu trasy autostrady A1.

14. ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

Załączniki graficzne do części „A” „uwarunkowania rozwoju” zmiany „Studium”, stanowiące pomniejszenia rysunków ze skali 1:10.000:

- Załącznik graficzny Nr-1. Opracowanie ekofizjograficzne dla całego obszaru Gminy Knurów
- Załącznik graficzny Nr-2. Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego
- Załącznik graficzny Nr-3. Układ komunikacyjny
- Załącznik graficzny Nr-4. Mapa wpływu eksploatacji górniczej na powierzchnię. (Opracowanie ekofizjograficzne dla całego obszaru Gminy Knurów)
- Załącznik graficzny Nr-5. Wnioski do zmiany studium
- Załącznik graficzny Nr-6. Granice miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

ROZDZIAŁ 15 ANEKS

UWARUNKOWANIA DO ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KNURÓW SPORZĄDZANEJ W ZWIĄZKU Z UCHWAŁĄ RADY MIASTA KNURÓW NR XXXII/474/13 Z DNIA 17 KWIETNIA 2013 ROKU

Cześć tekstowa:

1. Podstawa prawna i cel sporządzania zmiany studium
2. Uwarunkowania w obszarze sporządzania zmiany studium wynikające z postanowień obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz innych ustaleń dokumentów prawa miejscowego na obszarze miasta Knurów
3. Uwarunkowania dla obszarów objętych zmianą wynikające z przepisów odrębnych
4. Powiązania z ustaleniami innych dokumentów w obszarach objętych niniejszą zmianą
5. Informacja o wnioskach, które wpłynęły na ogłoszenie/obwieszczenie Zastępcy Prezydenta Miasta Knurów o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów
6. Analiza wniosków i odpowiedzi nadesłanych na zawiadomienie Zastępcy Prezydenta Miasta Knurów o podjęciu przez Radę Miasta Knurów uchwały nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów

Załączniki:

- Załącz. 1. Kopia uchwały Rady Miasta Knurów w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów
- Załącz. 2. Wyciąg z obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, (Kopia Dziennika Urzędowego Województwa Śląskiego: fragment tekstu "Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Knuruwa w rejonie ulic gen. Ziętka, 26 Stycznia, po wschodniej stronie ul. Szpitalnej do granicy podziału administracyjnego pomiędzy gminami Knurów i Gliwice" wraz z wrysem z rysunku planu)
- Załącz. 3. Wyciąg z obowiązującego planu miejscowego (fragment tekstu "Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Knuruwa w obszarze położonym pomiędzy: ul. Szpitalną i jej projektowanym przedłużeniem, ogrodami działkowymi, linią kolejową do Kotłarni oraz granicami administracyjnymi miasta wraz z pomniejszonym rysunkiem planu)
- Załącz. 4. Wykaz odpowiedzi nadesłanych na zawiadomienie Zastępcy Prezydenta Miasta Knurów o podjęciu przez Radę Miasta Knurów uchwały nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium (...)

Cześć graficzna:

Załącznik graficzny Nr-2/1: „Uwarunkowania dla obszarów objętych zmianą określonych w uchwale nr XXXII/747/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów.”

1. Podstawa prawna i cel sporządzania zmiany studium
 - 1.1 Projekt zmiany obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów opracowywany jest na podstawie uchwały nr XXXII/474/13 Rady Miasta Knurów z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów (kopia uchwały - załącznik 1).
 - 1.2 Celem zmiany jest:
 - a) dostosowanie trasy drogi lokalnej wyznaczonej w obowiązującym studium do zrealizowanego wydzielenia geodezyjnego pod działkę drogową – zmiana polegać będzie na niewielkiej korekcie trasy projektowanej drogi, obejmującej modyfikację łuku i kątów nachylenia pod jakimi nastąpi włączenie drogi do projektowanego układu komunikacyjnego;
 - b) dopuszczenie możliwości lokalizacji żłobka na terenie oznaczonym w obowiązującym studium cyfrą 32 i przeznaczonym do rekultywacji w kierunku zieleni urządzonej.
2. Uwarunkowania w obszarze sporządzania zmiany studium wynikające z postanowień obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz innych ustaleń dokumentów prawa miejscowego na obszarze miasta Knurów
 - 2.1 Przeznaczenie obszarów objętych zmianą studium w dotychczas obowiązującym dokumencie uchwalonym Uchwałą nr XLVI/678/10 Rady Miasta Knurów z dnia 21 kwietnia 2010 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów:
 - 2.1.1 W obowiązującym studium teren oznaczony cyfrą 32, to teren przeznaczony do rekultywacji w kierunku zieleni urządzonej – zgodnie z ustaleniami części graficznej Rysunek - KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO - Załącznik Nr-2A.
Stosownie do ustaleń określonych w Rysunku – OCHRONA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO - Załącznik Nr-2C, teren ozn. cyfrą 32 położony jest w „strefie kształtowania „zielonych osi” o zróżnicowanych funkcjach, w większości usługowych, z dużym udziałem zieleni”. W strefie tej, w części obejmującej północną stronę ulicy Szpitalnej, poza ogólnie dostępną zielenią urządzoną, usytuowane są istniejące usługi z zakresu oświaty, takie jak: gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole, a także kościół. Sąsiedztwo tej części strefy stanowią w ogromnej przewadze osiedla mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi. Lokalizacja żłobka na terenie objętym zmianą studium, to realizacja usługi, która nie będzie powodowała żadnych konfliktów przestrzennych z funkcjami lokalizowanymi w samej strefie „kształtowania zielonych osi” oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Obszar objęty niniejszą zmianą studium, w granicach terenu oznaczonego cyfrą 32, okazał się lokalizacją najlepszą dla tego rodzaju usług, zarówno pod względem dostępności do infrastruktury technicznej jak i optymalnego zasięgu obsługi przyszłych użytkowników. Bezpośrednie sąsiedztwo projektowanej inwestycji legitymuje decyzję, że teren oznaczony cyfrą 32 to obszar szczególnie predestynowany dla rozwoju tej i jej podobnych funkcji usługowych. (Część graficzna – Uwarunkowania dla obszaru zmiany studium - Załącznik graficzny nr 2/1 „Uwarunkowania rozwoju”).
- W korygowanym studium, w obrębie obszaru zmiany, należy uwzględnić postanowienia obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przyjętego Uchwałą Nr XXI/189/2000 Rady Miejskiej w Knurowie z dnia 24 lutego 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Knurowa w rejonie ulic gen. Ziętka, 26 Stycznia, po wschodniej stronie ul. Szpitalnej do granicy podziału administracyjnego pomiędzy gminami Knurów i Gliwice (publikacja: Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 12 z 24.03.2000). Teren będący przedmiotem obecnej zmiany studium, w wyżej wskazanym mpzp,

oznaczony jest na rysunku planu symbolem ZU. Przeznaczeniem podstawowym ustalonym w planie miejscowym dla tego terenu jest zieleni niska i wysoka oraz urządzenia wypoczynkowo-rekreacyjne. W ramach przeznaczenia uzupełniającego możliwa jest realizacja: obiektów handlowych parterowych o niewielkiej kubaturze, ciągów i urządzeń uzbrojenia terenu wraz z dojazdami i miejscami postojowymi, ciągów pieszo-rowerowych o szerokości do 5 m w zieleni – zgodnie z wyciągiem i wyrysem w/w mpzp - załącznik 2.

Ustaień w.w. planu, uchwalonego w 2000 roku, nie wzięto pod uwagę w poprzedniej edycji zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2.1.2 Drugi obszar zmiany określony w uchwale intencyjnej w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów obowiązującego studium, obejmuje:

- pas drogowy projektowanej drogi lokalnej,
- tereny położone w obrębie strategicznych stref rozwojowych miasta o przeznaczeniu do sprecyzowania na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (oznaczone cyfrą 27),
- tereny ogrodów działkowych (oznaczone cyfrą 14).

Ponad to na przedmiotowym obszarze zmiany, obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty Uchwałą Nr XXI/190/2000 Rady Miejskiej w Knurowie z dnia 24 lutego 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Knurowa dla obszaru położonego pomiędzy: ul. Szpitalną i jej projektowanym przedłużeniem, ogrodami działkowymi, linią kolejową do Kotlewni oraz granicami administracyjnymi miasta (publikacja: Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 12 z 24.03.2000). Plan ten w obszarze objętym niniejszą zmianą ustala przeznaczenie pod drogę lokalną - symbol L1/2, KX oraz tereny oznaczone głównym symbolem UP (tereny usług i działalności produkcyjnej oraz zieleni urządzonej) – zgodnie z wyciągiem i kopią pomniejszonego rysunku planu - załącznik 3.

3. Uwarunkowania dla obszarów objętych zmianą wynikające z przepisów odrębnych

Obszary objęte niniejszą zmianą studium położone są w granicach terenu i obszaru górniczego „Knurów” Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Knurów-Szczygłowice” Ruch „Knurów” w Knurowie, ustanowionego dla eksploatacji złoża węgla kamiennego. Poza wyżej wymienionymi, nie występują w żadnym z obszarów objętych zmianą, inne przesłanki skutkujące koniecznością definiowania ustaleń wynikających z uwzględnienia przepisu odrębnego.

4. Powiązania z ustaleniami innych dokumentów w obszarach objętych niniejszą zmianą:

Analizie poddano niżej wymienione dokumenty:

- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Knurów
- Strategia Rozwoju Gminy Knurów na lata 2005-2015
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Knurów 2010-2013
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Knurów
- Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”
- Strategia rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005-2020

Biorąc pod uwagę cele zmiany obowiązującego dokumentu, a w związku z tym możliwe przyszłe rozwiązania zmiany studium – żadne z nich nie będą naruszać postanowień w.w. dokumentów.

5. Informacja o wnioskach, które wpłynęły na ogłoszenie/obwieszczenie Prezydenta Miasta Knurów o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów.

Na ogłoszenie/obwieszczenie, o którym mowa w art. 11 pkt 1, nie wpłynął ani jeden wniosek.

6. Analiza wniosków i odpowiedzi nadesłanych na zawiadomienie Prezydenta Miasta Knurów o podjęciu przez Radę Miasta Knurów uchwały nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany fragmentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów

W odpowiedzi na zawiadomienie, o którym mowa w art. 11 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przesłane w piśmie Zastępcy Prezydenta Miasta Knurów - znak: UA.6720.1.01.2013 z dn. 17 maja 2013 r., wpłynęły 2 informacje oraz wniosek Wicemarszałka Województwa Śląskiego o uwzględnienie w zmianie studium zapisów o tym, że „na przedmiotowym obszarze mogą występować potencjalne zadania wynikające z inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym pn.: „Budowie regulacyjnej na Odrze swobodnie płynącej i w dorzeczu Warty. Naprawa i modernizacja wałów w dorzeczu Odry wraz z Wartą”, przyjętej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

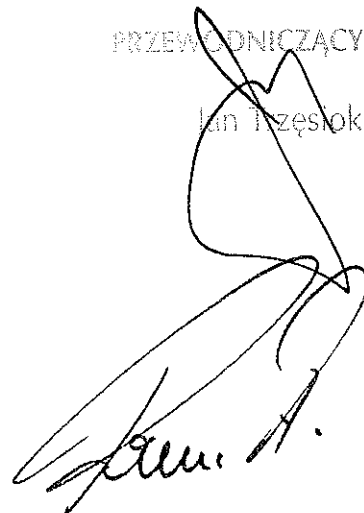
Zapisy, o których mowa we wniosku Wicemarszałka zostaną wprowadzone do projektu zmiany studium. Jednocześnie dodać należy, że na etapie sporządzania miejscowych planów w oparciu o postanowienia zmienionego w tym zakresie studium - zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 października 2007 r. (sygn. akt II OSK 1156/2007, Lex Poionica nr 2320755), to przepis art. 44 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym reguluje tryb wprowadzania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustaleń studium zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Inwestycje te mogą zostać wprowadzone do planu miejscowego wyłącznie po spełnieniu wymienionych w przywołanym przepisie wszystkich przesłanek ustawowych. Stanowi on - między innymi - że inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wprowadza się do planu miejscowego „po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji tej inwestycji i warunków wprowadzenia ich do studium miejscowego”. Ustawa nie przesądza jaką formę powinny mieć ww. uzgodnienia jednakże najczęściej przyjmują one formę pisemnego porozumienia.

Wykaz odpowiedzi zawiera załącznik 4.

Knurów - 2013 rok

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jan Trześniok

NACZELNIK WYDZIAŁU
Urbanistyki, Architektury, Strategii
Rozwoju Miasta i Spraw Lokalnych

Barbara Kostecka

ZASTĘPCA PREZYDENTA

Barbara Zdobychowska

38

16. AUTORZY OPRACOWANIA

Będące przedmiotem zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Knurowa” przyjęte przez Radę Miejską w Knurowie Uchwałą Nr. XVII/141/99 w dniu 21.10.1999r.
- zostało wykonane przez BIURO ROZWOJU REGIONU, KATOWICE

Zmiana studium - wykonywana jest przez S.C. PRACOWNIĘ URBANISTYCZNA „PLAN”
44-190 Knurów ul. Niepodległości 27/2

Projektant prowadzący zmianę studium:

mgr inż. Janusz Cabała - członek Okręgowej Izby Urbanistów w Katowicach
pod nr KT-122

Zespół projektowy:

mgr Jadwiga Kielbińska-Cabała - członek Okręgowej Izby Urbanistów w Katowicach
pod nr KT-186

proj. mgr inż. arch. Leszek Kula
proj. mgr Barbara Gołąb
proj. Elżbieta Sołtysik
proj. mgr inż. Barbara Zemela
asyst. Joanna Rosłaniec-Bielec

Knurów – 2008/2009r.

PROJEKT ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KNURÓW – FORMA UJEDNOLICONA Z WYRÓŻNIENIEM ZMIANY

- sporządzony jako realizacja Uchwały Rady Miasta Knurów Nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 r.
- wykonany przez „Pro-WA” – Projektowanie Urbanistyczno-Architektoniczne i Dystrybucja,
44-100 Gliwice, ul. Kokoszki 10/55

Informacja o zespole autorskim:

mgr inż. arch. Ewa Wacowska – projektant prowadzącynr wpisu na listę członków Południowej
Okręgowej Izby Urbanistów: KT- 100

mgr inż. arch. Katarzyna Gajda

CZĘŚĆ „A” – UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Rozdział 15

ANEKS: Uwarunkowania do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów sporządzanej w związku z uchwałą Rady Miasta Knurów Nr XXXII/474/13 z dnia 17 kwietnia 2013 roku

Wykonany w zespole „Pro-WA” – Gliwice

Knurów – 2013 r.

